

U.2019.1565
U.2019.1565
TFA2019.178/1

Statsforvaltningens afgørelser om frigivelse af et barn til adoption og efterfølgende bevilling af adoption var gyldige og ikke i strid med EMRK artikel 8, FN's Børnekonvention eller FN's Handicapkonvention.

Familieret 3.2 og 335.9 - Forvaltningsret 2513.3 - Menneskerettigheder 1.4 og 2.

Statsforvaltningen, S, traf i april 2017 afgørelse om frigivelse af et barn, C, født i september 2016, til adoption. De biologiske forældre, A og B, indbragte afgørelsen for domstolene med påstand om, at afgørelsen skulle ophæves. Byretten og landsretten stadfæstede S' afgørelse. Efter landsrettens dom udstedte S i juni 2018 adoptionsbevilling til fordel for M og F. C var blevet anbragt uden for hjemmet umiddelbart efter fødslen hos en plejefamilie. Der blev etableret samvær mellem C og A og B, da C var ca. et halvt år. Samværet ophørte ved udstedelsen af adoptionsbevillingen. S havde på tidspunktet for hovedforhandlingen i Højesteret i januar 2019 endnu ikke taget stilling til en anmodning i medfør af forældreansvarslovens § 20 a fra A og B om samvær med C efter adoptionen. Højesteret fandt, at der var en høj grad af sandsynlighed for, at A og B uanset støtteforanstaltninger varigt var ude af stand til at varetage omsorgen for C, og at væsentlige hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i C's opvækst indebar, at adoption var bedst for C, ligesom betingelserne for at anbringe C uden for hjemmet i medfør af servicelovens § 58, stk. 1, nr. 1, var opfyldt. Højesteret tiltrådte derfor, at betingelserne for adoption uden samtykke efter adoptionslovens § 9, stk. 2 og 3, var opfyldt.¹ Højesteret fandt endvidere, at der forelå sådanne helt særlige omstændigheder og tungtvejende hensyn til barnets bedste, at adoption uden samtykke var forenelig med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Højesteret pegede på, at det fremgår af Menneskerettighedsdomstolens praksis, at spørgsmålet om kontakt mellem barnet og dets oprindelige slægt kan indgå i proportionalitetsvurderingen ved afgørelsen af, om en adoption uden samtykke er forenelig med artikel 8. Afgørelsen efter forældreansvarslovens § 20 a bør derfor i almindelighed træffes i så nær tidsmæssig tilknytning til adoptionen som muligt. Højesteret udtalte i den forbindelse, at det næppe vil være foreneligt med menneskerettighedskonventionen, hvis samvær eller anden kontakt efter adoptionen kun er en mulighed »i helt særlige tilfælde«, jf. forældreansvarslovens § 20 a. S burde derfor så hurtigt, som det var muligt, træffe afgørelse om, hvorvidt det var bedst for C fortsat at have samvær eller anden kontakt med A og B.² S' afgørelse var heller ikke i strid med FN's Børnekonvention eller FN's Handicapkonvention.

H.D. 4. februar 2019 i sag 140/2018 og 144/2018 (1. afd.)

(Thomas Rørdam, Marianne Højgaard Pedersen, Poul Dahl Jensen, Henrik Waaben, Kurt Rasmussen, Jens Kruse Mikkelsen og Anne Louise Bormann).

*B (adv. Lars Buurgaard Sørensen, Frederikshavn, beskikket)
A (adv. Anders Christian Brøndved, Nykøbing Falster, beskikket)
mod
Statsforvaltningen (adv. Inge Houe, Kbh.)
Barnet, tidligere C (adv. Anne-Birgitte Bjerre-Olsen, Odense, beskikket)
adoptant M og adoptant F (adv. Lene Sejersen, Kbh., beskikket)*

Retten i Odenses dom 4. august 2017, BS 2-727/2017

Sagens baggrund og parternes påstande

På et møde den 17. oktober 2016 besluttede Børn og unge-udvalget i X-by Kommune at indstille til Ankestyrelsen at meddele tilladelse til bortadoption af C, født den ... september 2016, uden samtykke fra forældremyndighedsindehaverne, A og B.

Ankestyrelsen besluttede på et møde den 7. december 2016 at meddele samtykke til, at C blev bortadopteret.

Statsforvaltningen traf herefter den 25. april 2017 afgørelse om bortadoption af C uden samtykke fra hendes biologiske forældre.

A og B har krævet, at sagen indbringes for retten, og har nedlagt påstand om, at Statsforvaltningens afgørelse ophæves.

Statsforvaltningen har nedlagt påstand om stadfæstelse af afgørelse af 25. april 2017.

Oplysningerne i sagen

C blev kort efter fødslen anbragt i plejefamilie. Ved dom af juni blev Ankestyrelsens afgørelse af 7. december 2016 om, at C skulle være anbragt uden for hjemmet med en genbehandlingsfrist på 3 år, stadfæstet.

Ankestyrelsen har begrundet sin afgørelse således:

»Vi vurderer, at det må antages at være til gavn for C at blive bortadopteret og giver derfor samtykke hertil.

1566

Årsagen er, at det må anses for sandsynliggjort at A og B varigt vil være ude af stand til at varetage omsorgen for C.

Årsagen er også, at betingelserne for anbringelse uden for hjemmet er opfyldt.

Årsagen er endelig, at det må antages, at adoption af hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i C's opvækst vil være det bedste for hende.

Vi henviser til, at det er beskrevet, at A og B har vanskeligheder af omfattende og varig karakter og derfor vurderes ude af stand til at varetage omsorgen for C.

VI henviser til, at vi samtidig med vores afgørelse om samtykke til adoption har tiltrådt bør[m] og unge-udvalgets afgørelse om anbringelse af C uden for hjemmet uden samtykke.

VI henviser også til, at A har to andre børn, en søn født i februar 2010, og en datter født i marts 2012. Disse to børn har været anbragt uden for hjemmet, siden de blev født. Vi henviser om A til, at hendes funktionsniveau er betydeligt nedsat såvel følelsesmæssigt, personlighedsmæssigt, relationelt og kognitivt.

Det er i den seneste forældreveundersøgelse fra august 2016 beskrevet, at resultaterne for A's mentaliseringssevne viser alt i alt, at hendes psykologiske forståelse af sig selv, sine primære omsorgsgivere og sin ufødte datter er lav og tvivlsom. Der er hos A en stærk tendens til at fornægte sig og negligere svære følelser. Hendes opfattelse af sig selv og andre er præget af usammenhæng og modstridende udsagn. A udviser ingen erkendelse af, hvordan hendes tid-

¹ Forarbejder til adoptionsloven og forældreansvarsloven som anført i landsrettens og Højesterets domme.

² Praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol som anført i Højesterets dom, Jon Fridrik Kjølbro: Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere, 4. udg. (2017), s. 824-26 og 836-38, og Mads Pedersen i U 2016B.99.

ligere oplevelser i barndommen påvirker hende i dag psykologisk set eller vil kunne påvirke hende som forælder.

Det er videre beskrevet, at A holder meget af sin datter og ønsker en relation til hende. Hun formår dog ikke at leve op til sine egne ønsker og drømme. Det vurderes, at det samme vil gøre sig gældende i forhold til hendes ufødte datter.

Det er undersøgende psykologs vurdering, at A ikke besidder de nødvendige evner for at kunne imødekomme sin ufødte datters behov. Hendes vanskeligheder vurderes at være af kronisk karakter. Det vurderes, at udviklingspotentialer er lavt. A vil først og fremmest have gavn af relevant social og følelsesmæssig støtte i dagligdagen til sig selv, og at hun hjælpes i gang med beskæftigelse tilpasset hendes funktionsniveau.

Vi henviser også om A til, at hun i 2014 frasagde sig samvær med sin søn, og at hendes samvær med datteren er præget af mange aflysninger fra A's side. Det er om samværet med denne datter beskrevet, at A kan passe fysisk på datteren, men at datteren ikke har forventning[r]/stiller krav til leg og samspil med A og omvendt.

Vi henviser endelig til, at A gentagne gange siden 2012 er tilbudt støtte til udvikling af forældreevnen og samværet med datteren, men ikke har kunnet gennemføre eller overskue dette eller ikke har været interesseret i at få støtten.

Vi henviser om B til, at han som 18-årig fik tilkendt førtidspension på grund af psykomotorisk retardering.

I forældreevneundersøgelsen fra august 2016 er det om B beskrevet, at det kliniske indtryk af B stemmer overens med beskrivelserne i sagsakterne. B er svær at få øjenkontakt med, han er motorisk urolig, og hans kommunikative evner er yderst mangelfulde. B udtrykker sig kun i simple sætninger. B svarer kortfattet, når han udspørges. Han udtrykker et ønske om at beholde barnet, hvis han kunne.

B siger, at han tror, han vil blive ked af det, hvis de ikke får lov at beholde barnet. Denne udtalelse ledsages ikke af relevant følelsesmæssig reaktion og opleves af undersøger som overindlært.

Det er udspørgers vurdering, at B grundet massive kognitive vanskeligheder ikke har de nødvendige forudsætninger og evner for at kunne tage vare på et barn. Hans omfattende kognitive, personlighedsmæssige, følelsesmæssige og sociale vanskeligheder må antages at være af kronisk karakter og udviklingspotentialer minimal[t]. Undersøger anser det ikke muligt at igangsætte foranstaltninger, der vil kunne hjælpe B med at udvikle disse evner. B vil først og fremmest have gavn af relevant social støtte i dagligdagen til sig selv. Vi henviser om C til, at vi vurderer, at der ikke er beskrevet forhold hos hende i forhold til hendes generelle trivsel og udvikling, der taler for, at det ikke vil være det bedste for hende at blive bortadopteret.«

...

Adoptionsloven blev ændret i 2015 med henblik på at lempe adgangen til tvangsadoption af de børn, der ellers skulle være anbragt under hele deres opvækst, og sikre disse børn mulighed for kontinuitet og stabilitet, når det vurderedes, at forældrene aldrig ville kunne tage sig af dem og give dem en stabil familierelation, ligesom der blev adgang til tvangsadoption af et anbragt barn, der har opnået en særlig stærk tilknytning til sin plejefamilie, uafhængigt af hvor længe barnet havde været anbragt. Det skulle endvidere ikke længere være godtgjort, at forældrene varigt ville være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, men det skulle herefter alene være sandsynliggjort. Efter adoptionslovens § 2 må adoption fortsat kun bevilliges, hvis det kan antages at være til gavn for den, der ønskes adopteret.

Det fremgår af bemærkningerne til 2015-loven, at der ønskedes en mulighed for tvangsadoption i tilfælde, hvor barnets tilknytning til en plejefamilie har fået en sådan karakter, at det vil være skade-

ligt for barnet at bryde denne tilknytning, navnlig under hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i barnets opvækst og under hensyn til barnets relation til forældrene.

1567

Det fremgår også, at

»Det er ministeriets opfattelse, at de foreslåede ændringer i dette forslag er i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, ... De foreslåede ændringer skærper sagsgangen, men bibeholder at sagen skal vurderes af flere myndigheder, og at der er mulighed for at indbringe den endelige afgørelse for retten. Derudover har de foreslåede regler fortsat fokus på, at alle afgørelser skal træffes ud fra, hvad der er barnets bedste.«

Det fremgår videre om forholdet til Danmarks internationale forpligtelser:

»Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (herefter Menneskerettighedskonventionen) og FN's konvention om Barnets rettigheder (herefter børnekonventionen) indeholder bestemmelser, der har betydning for adoption uden samtykke.

Bestemmelserne i Børnekonventionen bliver inddraget af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i dennes fortolkning af Menneskerettighedskonventionen. Børnekonventionens artikel 3 slår fast, at

»i alle foranstaltninger vedrørende børn, hvad enten disse udøves af det offentlige eller private institutioner for social velfærd, domstole, forvaltningsmyndigheder eller lovgivende organer, skal barnets tarv komme i første række.

Princippet om barnets bedste er vejledende for fortolkningen af de øvrige bestemmelser i konventionen. Efter artikel 3 påtager konventionsstaterne sig at sikre barnet den beskyttelse og omsorg, der er nødvendig for dets trivsel, og staterne skal i den forbindelse iværksætte de nødvendige foranstaltninger for at opfylde denne forpligtelse. Efter artikel 9 skal konventionsstaterne sikre, at barnet ikke adskilles fra sine forældre mod dets vilje, medmindre en adskillelse er nødvendig af [h]ensyn til barnets tarv...«

Det fremgår videre af bemærkningerne til lovforslaget til § 9, stk. 3, at en adoption kan gennemføres, selv om der har været kontakt mellem barnet og forældrene, og efter § 9, stk. 4, kan en adoption til barnets plejeforældre gennemføres, hvis barnets tilknytning til familien har antaget en sådan karakter, at det vil være skadeligt for barnet at bryde tilknytningen... Den foreslåede bestemmelse i § 9, stk. 4, understreger hensynet til barnets bedste i en situation, hvor plejeforældrene reelt har taget forældrenes plads, og hvor eksempelvis barnets særlige forhold gør, at det ikke vil være muligt at bryde denne faktiske familierelation uden at skade barnet. Der skal således være tale om nogle særlige omstændigheder, som gør, at hensynet til forældrene må tilsidesættes i afvejningen af, hvad der er bedst for barnet. Endvidere vil adoption efter denne bestemmelse som altovervejende hovedregel forudsætte, at relationen har udviklet sig gennem længere tids tilknytning. ...«

Af betænkning om retssikkerhed i anbringelsessager nr. 1463/2005 fremgår blandt andet:

»Området reguleres dels af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, som er inkorporeret i dansk ret, dels af FN's Børnekonvention, som Danmark har tiltrådt... En tvangsanbringelse er et indgreb i retten til familieliv, som er beskyttet af Menneskerettighedskonventionens, artikel 8, stk. 1. Efter denne artikels stk. 2 skal følgende betingelser være opfyldt, for at et indgreb heri er berettiget: det skal ske i overensstemmelse med loven og være nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige trykthed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder og friheder.

For så vidt angår Bø[rn]konventionen er navnlig følgende bestemmelser af betydning

Artikel 9

1. Deltagerstaterne skal sikre, at barnet ikke adskilles fra sine forældre mod dets vilje, undtagen når kompetente myndigheder, hvis afgørelse er undergivet retlig prøvelse, i overensstemmelse med gældende lov og praksis bestemmer, at en sådan adskillelse er nødvendig af hensyn til barnets tarv ...

...

Menneskerettighedskonventionen udelukker ikke, at et barn kan bortadopteres, selv om en eller begge forældre protesterer. Sådan afgørelse må imidlertid kræve helt ekstraordinære forhold....

Efter udvalgets forslag vil det i helt ekstraordinære situationer være muligt at bortadoptere et lille barn mod forældrenes ønske og uden, at forældrene sikres mulighed for kontakt efter adoptionen. Efter udvalgets opfattelse vil de betingelser, der opstilles om, at forældrene skal være ude af stand til at tage vare på barnet i hele dets opvækstperiode være tilstrækkeligt strenge til, at det sikres, at sådan adoption kun vil være tilladt i helt ekstraordinære tilfælde.

.....

Udvalget foreslår endvidere, at tvangsadoption skal kunne ske, hvis barnet har været anbragt i 3 år, og det er godtgjort, at forældrene varigt ikke vil være i stand til at tage sig af barnet. Adoption vil i sådanne tilfælde normalt ske ti[] de plejeforældre, som barnet har været anbragt hos, og hvor der er opstået en tæt tilknytning, således at barnet reelt har fået en ny familie,...

...

Det følger af konventionens artikel 13 sammenholdt med artikel 8, at der skal være adgang til effektive retsmidler i sager, der indebærer indgreb i retten til respekt for familieliv. Det er derfor vigtigt, at forældrene er sikret klageadgang og adgang til domstolsprøvelse[, og] at der er adgang til fuld domstolsprøvelse af såvel de faktiske som retlige forhold.«

1568

Forklaringer

A har blandt andet forklaret, at hun har planer om at flytte til Y-by i et rækkehus sammen med B den 1. september. Hun er butiksdannet, men skal i gang med en kontoruddannelse. Hun har netværk af sin mor, bedsteforældre og B's familie, der bor tæt på. Lægen ville gerne have en ny undersøgelse af hende, for hun har ikke de diagnoser, der fremgår af sagen, og hun er ikke mentalt retarderet. Hun har ingen begrænsninger i sin hverdag, der er ganske normal. Hun har udviklet sig meget de seneste år. Hun har haft samvær med sin søn, og hun har haft samvær med D i sit eget hjem, det har hun lært meget af. Hun har haft et støtteforløb. Hun har ikke samvær med E, da det er for svært for ham, men sagsbehandlerne orienterer hende om ham. E er frivilligt anbragt. Han er velplaceret, han har nogle vanskeligheder. Hun har samvær i sit eget hjem hver anden tirsdag i tre timer med D. Hun har kun aflyst samværet, når hun har været syg eller dårlig. Hun og D har et godt forhold, de er meget tætte. D kalder hende mor. Der har ikke været støtte de seneste 2 1/2 år. Anbringelsen fra 2015 er frivillig, men det har hun fortrudt, ellers har anbringelsen været tvangsmæssig fra fødslen. B har siden foråret 2015 deltaget i samvær med D. D kan godt sætte grænser. Hun fik først samvær med C den 1. marts 2017, da hun ikke ville gå med til overvåget eller støttet samvær. De er derfor bagud i C's liv. De føler sig fremmede med en times samvær om måneden. De har ikke mulighed for at skabe en relation til C, som ikke kan genkende dem. Kommunen har forsøgt at gøre noget, men hensigten er ikke at forbedre hendes forældreevne. Hun fik ikke det, hun havde behov for. Derfor gad hun ikke.

B har blandt andet forklaret, at han får pension. Han ser sin søsters børn på 1 år og 3 år, der kommer på besøg hos hans mor. Han har været med til samvær med D de seneste 2 år. Samværet med C er svært. De skal hver gang begynde på ny, men C smiler mere, når de kommer. De har også øjenkontakt med hende. Han var med til fødslen. Det var en stor oplevelse at blive far. Han har talt med en psykolog. Han vil gerne have en, der kigger på, hvordan han gør det som far.

Retstens begrundelse og resultat

Betingelserne for tvangsfjernelse af C må efter rettens afgørelse af juni 2017 anses for opfyldt. Efter de foreliggende undersøgelser må sagsøgerne anses for varigt at være ude af stand til at varetage omsorgen for C. Herefter, og af de af Ankestyrelsen anførte grunde til at meddele samtykke til bortadoption af C, må betingelserne i adoptionslovens § 9, stk. 3, jf. stk. 2, anses for opfyldt for bortadoption af C uden sagsøgernes samtykke.

Når henses til de retssikkerhedsgarantier, der er opfyldt ved reglerne om sagsbehandlingen, og når henses til hovedformålet med Menneskerettighedskonventionen og Børnekonventionen, at der skal handles til barnets bedste, findes en bortadoption ikke at være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

Sagsøgtens påstand tages derfor til følge.

Thi kendes for ret

Statsforvaltningens afgørelse af 25. april 2017 om bortadoption af C uden samtykke fra forældrene A og B stadfæstes.

Ingen af parterne betaler sagsomkostninger til den anden part eller til statskassen.

Østre Landsrets dom 2. maj 2018 (5. afd.), B-1792-17 [U.2018.2836]

Ved eventuel offentlig gengivelse af nærværende dom må der ikke ske offentliggørelse af navn, stilling eller bopæl for nogen af de personer, der er nævnt i sagen, eller på anden måde ske offentliggørelse af de pågældendes identitet.

(landsdommerne Peter Mørk Thomsen, Birgitte Grønborg Juul og Pia Blaabjerg Andersen (kst.)).

Odense Rets dom af 4. august 2017 (...) er anket af A med påstand som for byretten om, at Statsforvaltningens afgørelse af 25. april 2017 ophæves. B har tilsluttet sig A's påstand.

Statsforvaltningen har påstået stadfæstelse.

Advokat Anne-Birgitte Bjerre-Olsen, der er beskikket advokat for C, har tilsluttet sig Statsforvaltningens påstand.

Supplerende sagsfremstilling

Den 25. april 2017 traf Statsforvaltningen afgørelse om at tillade bortadoption af C, herefter C, uden samtykke fra hendes forældre, A, herefter A, og B. Af afgørelsen fremgår bl.a.:

»Afgørelse om adoption ...

Statsforvaltningen har besluttet at tillade, at C frigives til adoption, uanset de biologiske forældre ikke har givet samtykke til adoptionen.

Begrundelse

Vi vurderer, at væsentlige hensyn til, hvad der er bedst for C taler for adoption.

Vi vurderer også, at det er sandsynliggjort, at A og B varigt vil være ude af stand til at varetage omsorgen for C.

Vi har endelig også vurderet, at adoption må antages at være det bedste for C af hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i hendes opvækst.

Vi finder dermed, at betingelserne for adoption uden samtykke er opfyldt efter adoptionslovens § 2 og § 9, stk. 3, jf. stk. 2.

Vi har ved afgørelsen lagt vægt på følgende forhold:

- at C har været anbragt siden kort tid efter fødslen.
- at sagen har været forelagt Børn og Unge-udvalget med afgørelse om anbringelse efter servicelovens § 58, stk. 1. Ankestyrelsen har tiltrådt denne afgørelse.

1569

- at A og B har vanskeligheder af så omfattende og varig karakter, at de vurderes at være ude af stand til at varetage omsorgen for C.
- at A har to andre børn, som har været anbragt uden for hjemmet siden fødslen. Børnene er fra februar 2010 og marts 2012. A har ikke haft samvær med sin søn siden 2014, og samværet med datteren er præget af mange aflysninger fra As side. Omsorgen for datteren vurderes utilstrækkeligt og primært rettet mod den fysiske omsorg for hende.
- at A er blevet tilbudt relevant behandling og støtte til bearbejdning af anbringelsen af sine børn samt relevante tilbud med henblik på forbedring af hendes forældreevne. Hun udviser ikke erkendelse af sine vanskeligheder.
- at B har et meget svækket funktionsniveau (kognitivt, følelsesmæssigt, personlighedsmæssigt og socialt) på grund af medfødt hjerneskade. B har massive kognitive vanskeligheder, og han er beskrevet som en ung mand med yderst mangelfulde kommunikative evner. Han er blandt andet svær at opnå øjenkontakt med, og han taler med enkelte ord eller meget korte sætninger.
- at det fremgår af forældreevneundersøgelse fra august 2016, at hverken A eller B vil kunne formå at imødekomme Cs behov. Deres vanskeligheder er kroniske, og der er intet eller lavt udviklingspotentiale. Der er desuden ikke netværk hos forældrene, som vil kunne afhjælpe dem.
- at det af kommunens § 50 undersøgelse af C (da hun endnu var ufødt) fremgår, at der ikke sås andre muligheder end anbringelse af C umiddelbart efter hendes fødsel. Forældrene har ikke formået at indgå i et samarbejde med kommunens familieafdeling. De samme oplysninger fremgår af handleplan fra september 2016.

Vedrørende forløbet forud for afgørelsen fremgår af sagens oplysninger bl.a., at der i forbindelse med, at A ventede sit første barn, E, blev udfærdiget en forældreevneundersøgelse af 1. februar 2010. Af undersøgelsens konklusion fremgår bl.a.:

»... Der er nogen bekymring over om hun vil være i stand til at tage vare på barnet og sig selv i fremtiden.

A har begrænsede kognitive resurser og forstår ofte ikke almindeligt samvær og samtale. A er umoden i sin forståelse af omverdenen.

...

A's forståelse er meget snæver og forenklet. Derfor vil hun opfatte verden enkelt og ligetil. Dette er ikke i sig selv en ulempe, men det vil begrænse hendes indfølgelsevne og hendes sociale indsigt.

...

A har svært ved at overskue mere end det hun selv lige nu er midt i. Hun kan virke sød og imødekommende, men der er ingen dybere forståelse og hendes tendens til at projicere skyld og ansvar ud på andre er meget udtalt.

...

Der ses ikke store udviklingsmuligheder, men hun kan i nogen grad lære at klare sig. Dette vil i høj grad afhænge af, om hun kan se nødvendigheden heraf.«

Jordemoderen, som tilså A, da hun ventede sit andet barn, D, fremkom i e-mail af 3. april 2012 med en jordemoderfaglig udtalelse,

se, hvoraf fremgår bl.a., at A var mødt velforberedt til alle konsultationer og havde fremstået som andre kommende forældre.

Efter D var født den X. marts 2012, udfærdigede psykolog Flemming Sell en personlighedsmæssig vurdering af A, hvori konkluderes bl.a., at hun ikke kunne beskrives som havende en kronisk personlighedsforstyrrelse, men at hendes personlighedsstruktur måtte betegnes som umoden, og at hun under de rette rammer ville kunne udvikle sig yderligere.

Efter henvisning fra X-by Kommune foretog psykolog Jens Henrik Thormann en forældreevneundersøgelse af A og D's far og udfærdigede i den forbindelse en erklæring dateret 3. oktober 2013, hvoraf fremgår bl.a.:

»A når et resultat med en samlet intelligenskvotient på 74.

...

Personlighedsundersøgelsen peger med tydelighed på, at A i betydeligt omfang savner psykologiske resurser i forhold til at møde hverdagens indre og ydre krav. Hendes typiske reaktionsmønster vil indeholde signaler om fortvivlelse, angst og irritation, ligesom hun vil være i risikozonen i forhold til pludselige voldsomme vredesudbrud og uigenomtænkte handlinger. Når hun er presset, projicerer hun sin afmagt ud på omgivelserne blandt andet gennem devaluering og projektion af skyld.

A's udkig til den verden, der omgiver hende, er begrænset af de strukturer, hun rummer.

Hun vil i praktiske konkrete og sociale situationer kunne overse væsentlige elementer og træffe beslutninger på et begrænset grundlag.

...

Grundlæggende er A's realitetsopfattelse som hos mange andre voksne. Trods dette kan hun have svært ved at forudse konsekvenserne og vurdere grænserne for hendes egne handlinger i visse situationer. Hendes dømmekraft er usikker og kan spolere de ellers udmærkede evner, hun har til at tilpasse sig i visse situationer og sammenhænge.«

Af psykolog Jens Henrik Thormanns vurdering af A og D's fars forældreevner fra oktober 2013 fremgår bl.a., at undersøgelse pegede på snævre og unuancerede mentaliseringsprocesser. D's sparsomme tegn på forventninger var bekymrende. A fandtes ikke i stand til at danne realistiske forventninger til barnets mestring. Der manglede egentlig empati mellem forældre og barn,

1570

ligesom barneperspektivet manglede i forældrenes bevidsthed og i de konkrete samvær. Jens Henrik Thormann vurderede, at A og D's far på dette tidspunkt ikke var i stand til at varetage den fulde omsorg for D. Den sammenfattende vurdering var, at samværet fortsat burde støttes og udvides til at omfatte pædagogiske tiltag, idet omsorgen i samværet ikke var tilstrækkelig.

Af rapport af 1. maj 2015 vedrørende samværet mellem A og D for perioden 16. marts 2015 til 20. april 2015 fremgår, at A havde deltaget i tre ud af fem planlagte samvær. Videre fremgår, at A havde haft sin opmærksomhed rettet mod D under hele samværet og været kærlig over for D, som dog ikke havde været søgende efter nærhed i relationen til A.

I epikrise af 27. august 2015 fra Psykiatrisk Ambulatorium, Psykiatrien i Region X, vedrørende A er angivet en tentativ diagnose »F.79.9 Mental retardering uspecificeret og obs for social fobi«, hvilken diagnose tillige er angivet som aktionsdiagnose i relation til A i statusattest af 2. november 2015 fra Lokalpsykiatrien, Psykiatrisk Afdeling X-by.

Af psykologisk vurdering af 25. november 2015 med henblik på afklaring af A's kognitive funktionsniveau fremgår bl.a., at der ikke var behandlings- eller udviklingsmuligheder, der kunne ændre på A's nedsatte intellektuelle evner eller hendes omfattende personlig-

hedsmæssige vanskeligheder. De grundlæggende psykomotoriske vanskeligheder ville ikke gå væk.

Den 17. marts 2016 deltog bl.a. A i et møde i X-by Kommunes Familieafdeling. Af referatet fra mødet fremgår bl.a., at mødet blev holdt i anledning af, at forvaltningen havde modtaget underretning om, at A var gravid, og kommunen var bekymret for, at hun ikke ville kunne varetage omsorgen for barnet. Af journalnotat fra mødet fremgår videre, at A var utilfreds med, at der ikke blev arbejdet med udvikling af hendes forældreevne, hvortil forvaltningen havde gjort opmærksom på, at hun havde fravalgt støtte til samværet med D, ligesom hun havde afvist terapiforløb i Familiehuset. A havde oplyst, at hun gerne ville begynde i familiebehandling, herunder ophold i Familiehuset. Videre fremgår, at A havde oplyst, at B ikke var i stand til at deltage i samtaler eller håndtere besøg af en familiekonsulent. A havde ifølge notatet fra mødet været uforstående over for, at hun under graviditeten skulle følges tæt af en sundhedsplejerske og familiekonsulent samt deltage i en mødregruppe for sårbare mødre i Familiehuset, idet hun ikke mente at have behov for støtte.

Ved orientering af 7. juni 2016 oplyste X-by Kommune, at A's samvær med D var præget af mange aflysninger til dels på grund af, at A havde været syg, men også fordi hun fulgte sine egne behov.

Af statusattest af 16. juni 2016 fra B's egen læge fremgår bl.a., at B var blevet fulgt af børnelæger på grund af dårlig trivsel, siden han var helt lille. Han havde fået diagnosen psykomotorisk retardering uden en bestemt årsag til hans hjerneskade. Efter det oplyste havde han fået pension som 18-årig på grund af sin mentale tilstand. Han havde svært ved at svare på direkte spørgsmål, hvorfor det var yderst svært at vurdere, hvor hjerneskadet han var, og hvordan det påvirkede hans funktionsniveau. Han virkede på ingen måde alderssvarende.

Efter anmodning fra X-by Kommune udfærdigede psykolog Maja Nørgård Jacobsen erklæring af 4. august 2016 vedrørende forældre- evneundersøgelse af A og B. Vedrørende baggrunden for undersøgelsen er bl.a. oplyst:

»I bestillingen af nærværende undersøgelse står følgende:

»Formålet med denne undersøgelse er at undersøge og vurdere de kommende forældres personlighedsmæssige og kognitive ressourcer og vanskeligheder, herunder egen tilknytnings-historie, refleksive funktion og udviklingspotentialer.«

Der ytres ønske om, at der i undersøgelsen bør indgå en vurdering af A's samspil med sine sørbørn. Det fremgår:

»Dog har A på nuværende tidspunkt - efter eget valg - ikke samvær med sit ældste barn, hvorfor observationen kun kan tage udgangspunkt i det yngste barn. ...«

På baggrund af det kliniske indtryk og eksisterende sagsakter vurderede psykologen, at det alene var nødvendigt og etisk forsvarligt, at testningen af B kun omfattede den kognitive funktion. Af den sammenfattende vurdering vedrørende B fremgår bl.a. følgende:

»Det er ut.'s vurdering at B grundet massive kognitive vanskeligheder ikke har de nødvendige forudsætninger og evner for at kunne tage vare på et barn. Hans omfattende kognitive, personlighedsmæssige, følelsesmæssige og sociale vanskeligheder må antages at være af kronisk karakter og udviklingspotentialer minimalt. Ut. anser det ikke muligt at igangsætte foranstaltninger, der vil kunne hjælpe B med at udvikle disse evner. B vil først og fremmest have gavn af relevant social støtte i dagligdagen til sig selv.«

Af den sammenfattende vurdering vedrørende A fremgår bl.a., at undersøgelsen understøttede, at hun havde et betydeligt nedsat funktionsniveau følelsesmæssigt, personlighedsmæssigt, relationelt og kognitivt. Hendes IQ var 85, og hun havde massive vanskeligheder med koncentrationsevne. Endvidere fremgår bl.a.:

»Grundet modvilje hos A har det ikke været muligt at gennemføre observation af A's samvær med sin datter. Der er stort overlap i de foreliggende vurderinger af samspillet, der beskriver datteren som indifferent i sin tilknytning til A. A holder af sin datter og har sin

1571

opmærksomhed rettet mod datteren, men omsorgen vurderes utilstrækkelig og primært rettet mod den fysiske omsorg. [...]

A er gentagne gange siden 2012 tilbudt relevant behandling og støtte til bearbejdning af anbringelsen af hendes sørbørn samt med henblik på udvikling af hendes forældrekompetencer. A har kun i yderst begrænset omfang deltaget heri (to terapeutiske samtaler) og har flere gange enten afbrudt igangværende forløb eller afvist deltagelse i indsatser. På trods af relevante tiltag igennem flere år, har det ikke været muligt at udvikle A's forældreevner. A er ikke motiveret herfor, og hun udviser ingen erkendelse af sine vanskeligheder.

På baggrund af ovenstående er det ut.'s vurdering, at A ikke besidder de nødvendige evner for at kunne imødekomme sin ufødte datters behov. De massive kognitive, emotionelle vanskeligheder, A har, vurderes at være af kronisk karakter. Det vurderes at udviklingspotentialer er lavt. A vil først og fremmest have gavn af relevant social og følelsesmæssig støtte i dagligdagen til sig selv, og at hun hjælpes i gang med beskæftigelse tilpasset hendes funktionsniveau.

Ut. finder ikke ressourcer i hverken B eller A's netværk, som kan kompensere for deres vanskeligheder, hverken som individer eller som par.«

Af X-by Kommunes orientering af 4. august 2016 fremgår, at A efter eget valg ikke havde haft samvær med E, siden han var 4 år gammel. Samværet forud herfor havde været præget af mange afbud og ændringer fra A's side. A havde meddelt Familieafdelingen, at hun ikke ønskede informationer omkring E's hverdag.

I journalnotat fra Z-by Sygehus af 23. september 2016 er forløbet omkring C's fødsel beskrevet, herunder at A på stuen var observeret som værende meget opmærksom på C og udvisende stor omsorg og kærlighed over for barnet, som hun var meget rolig omkring. Endvidere fremgår bl.a., at C blev anbragt umiddelbart efter fødslen.

Ankestyrelsen tiltrådte den 3. maj 2017 Børn- og Ungeudvalget i X-by Kommunes afgørelse om, at A og B har ret til overvåget samvær med C i en periode på 1 år.

Ved dom af 28. juni 2017 stadfæstede Retten i Æ-by Ankestyrelsens afgørelse af 7. december 2016, hvorved Ankestyrelsen delvist tiltrådte Børn- og Ungeudvalget i X-by Kommunes afgørelse af 17. oktober 2016, idet Ankestyrelsen fandt, at C, født den X. september 2016, skulle være anbragt uden for hjemmet med en genbe-handlingsfrist på 3 år.

Familiehuset har i forbindelse med samværet mellem C og A og B udfærdiget status over de enkelte samvær, hvoraf fremgår bl.a., at A ved samværet den 5. juli og 2. august 2017 var meget talende og ikke vedvarende i sin kontakt med C. Det var samværskonsulentens vurdering, at A og B havde en tættere kontakt til C ved samværet den 6. september 2017 end hidtil. Af Familiehusets status vedrørende samvær den 25. oktober 2017 fremgår bl.a., at A og B havde været opmærksomme på C's behov. A talte dog meget om, at samværet var blevet ødelagt, fordi der havde været en periode, hvor de ikke havde haft samvær med C. Af statusattest vedrørende samvær den 1. november 2017 fremgår bl.a., at A spurgte ind til C's læring og kost, og at B var meget glad og opmærksom i samværet med C.

Efter henvisning fra A's læge blev A udredt på grundlag af en ambulant undersøgelse den 19. april 2017 af psykolog Katharina Kjølbjerg. Af udredningen fremgår bl.a., at A på tidspunktet for undersøgelsen blev vurderet til at have en samlet IQ på 82.

Af aktindsigtsrapport for perioden 1. november 2017 til 5. februar 2018 fremgår bl.a., at A ved e-mail af 4. november 2017 anmodede om, at hun og B fik støttet samvær i stedet for overvåget, således at de kunne genopbygge deres relation til C, idet kontakten havde været afbrudt.

Af statusattest af 12. oktober 2017 udfærdiget af C's plejeforældre fremgår bl.a., at det var plejeforældrenes vurdering, at C havde svært ved at indgå i en familierelation med A og B og opfylde deres krav og ønsker. Af referat fra tilsynsbesøg hos plejeforældrene den 6. november 2017 fremgår bl.a., at det var plejeforældrenes opfattelse, at det tog fokus fra C, at A under samværet talte meget og kritiserede samværsformen. C var mest interesseret i B, som efter deres vurdering ikke var så insisterende i kontakten med C. Det seneste samvær havde været bedre end de to forudgående. I udtalelse af 31. januar 2018 har plejefamilien beskrevet C som en glad, aktiv, tillids-, omsorgs- og hensynsfuld pige, der dog er forsigtig over for personer, hun ikke kender så godt.

Ved afgørelse af 12. december 2017 fastslog Psykolognævnet, at der ikke var grundlag for at udtale kritik af psykolog Maja Nørgård Jacobsens virke i forbindelse med forældreevneundersøgelsen af A og B.

X-by Kommune oplyste den 5. februar 2018 til Statsforvaltningen i Region Y, at der ikke havde været samvær i december 2017 og januar 2018, idet A og B havde fået en hund, som de ikke kunne skaffe pasning til under det planlagte samvær. Kommunen havde givet afslag på A og B's ansøgning om at få ændret tidspunktet for samværene, hvilket de havde påklaget til Ankestyrelsen.

Forklaringer

Der er i landsretten afgivet supplerende forklaring af A.

A har supplerende forklaret bl.a., at der var en periode på 6 måneder, hvor hun og B ikke havde samvær med C. De var uenige i kommunens beslutning om samværsformen. De har gennem hele forløbet ønsket at

1572

have samvær med C, dog ikke overvåget samvær. Hun har haft overvåget samvær med sine to ældste børn og ikke oplevet det som den rigtige løsning. De forbedrer ikke deres forældreevner ved at have overvåget samvær. Hun havde forestillet sig, at de ville have fået tilbud om at komme i Familiehuset, hvor de kunne lære at være forældre. Den eneste støtte, de har fået fra kommunens side, var et tilbud om at komme i Familiehuset, inden C blev født. Det er hendes opfattelse, at X-by Kommune aldrig har haft til hensigt at støtte dem, idet det fra første møde i kommunen stod klart for hende, at hensigten var, at der skulle ske bortadoption.

De havde sidst samvær med C enten den 10. eller 15. marts 2018, hvilket var et af de bedste samvær, de har haft. C havde været mere nærværende og åbnet sig op over for dem. Hun henvendte sig til dem, hvilket hun ikke turde under de tidligere samvær. De gennemførte samværet på C's præmisser. De trådte således i baggrunden, hvis de kunne mærke, at hun blev utryg. Under samværet var C's plejemor og en samværskonsulent tillige til stede. Samværskonsulenten har aldrig påpeget, at de skulle ændre noget i forhold til deres adfærd over for C.

Det er korrekt, at to samvær blev aflyst, fordi de ikke kunne få pasning til deres hund. Hun havde begge gange søgt om at få ændret tidspunktet for samværet til om eftermiddagen, men de fik afslag herpå, hvilket de har klaget over til Ankestyrelsen, som endnu ikke har behandlet sagen.

Hun havde ingen indflydelse på, hvilken psykolog der blev udpeget til at foretage forældreevneundersøgelsen, da hun ventede C, ligesom hun ingen indflydelse havde på opdraget, eller hvilke akter psykologen blev gjort bekendt med. Hvis hun ikke ville acceptere,

at psykolog Maja Nørgård Jacobsen varetog undersøgelsen, ville de allerede foreliggende undersøgelser og sagsakter danne grundlag for forældreevnevurderingen.

Idet hun hverken selv, hendes familie eller læge kunne genkende hende i den seneste forældreevnevurdering, blev hun efter henvisning fra sin læge udredt af psykolog Katharina Kjølbjerg, som hun havde orienteret om forholdene vedrørende sine andre børn.

C er en stille og rolig pige, som udvikler sig, som hun skal. Hun tror, at C vil opleve det som et stort svigt, hvis hun skal bortadopteres, idet hun sandsynligvis ikke bliver adopteret af sin plejefamilie. Hvis hun og B ikke kan få C hjem, vil hun ønske for C, at hun kan blive hos sin plejefamilie.

Procedure

A har til støtte for den nedlagte påstand anført bl.a., at tvangsadoption er en meget alvorlig og indgribende foranstaltning, og det er ikke tilstrækkeligt undersøgt, hvorvidt mindre indgribende foranstaltninger er tilstrækkelige. Statsforvaltningen har endvidere ikke løftet bevisbyrden for, at A og B's forældreevner er varigt nedsat. Forældreevneundersøgelsen er foretaget, inden C blev født. B er stort set ikke omfattet af undersøgelsen, hvorfor A og B's samspil som forældre ikke er nærmere belyst. X-by Kommune har gjort alt for ikke at skabe en relation mellem C og hendes forældre. Ved at fastsætte det mindst mulige samvær og ved at tvangsanbringe C umiddelbart efter fødslen har kommunen på afgørende vis hindret, at der kunne opstå en tæt relation mellem C og hendes forældre. Forældreevneundersøgelsen er udfærdiget, uden at A og B havde indflydelse på opdraget eller materialet, der skulle danne grundlag for undersøgelsen. Det er i forældreevneundersøgelsen konkluderet, at udviklingspotentialer i forhold til A er lavt. Det må imidlertid på grundlag af konklusionen i udredningen udfærdiget af psykolog Katharina Kjølbjerg konkluderes, at der er et udviklingspotentiale i forhold til A. X-by Kommune har imidlertid ikke udfærdiget en handlingsplan herfor. Det fremgår endvidere af oplysningerne i sagen, at samværet mellem C og hendes forældre fungerer godt, ligesom A's samvær med sørbarnet, D, er positivt. Bortadoption vil endvidere ikke være med til at sikre kontinuiteten og stabiliteten i C's opvækst, idet en bortadoption sandsynligvis vil medføre, at hun flyttes fra sin nuværende plejefamilie, som hun har knyttet sig tæt til. Bortadoption vil endvidere være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 8 og FN's konvention om Barnets Rettigheder, idet kontakten mellem C og hendes forældre vil blive afbrudt ved bortadoption.

B har til støtte for den nedlagte påstand supplerende anført bl.a., at forvaltningen har haft en forudindtaget opfattelse af, at B og A ikke evnede at være forældre for C. Forældrene ville være kommet godt i gang med forældreskabet, og C ville være blevet tæt knyttet til dem, hvis forvaltningen ikke med en formandsbeslutning havde truffet afgørelse om, at C skulle anbringes umiddelbart efter fødslen.

Ankestyrelsen har til støtte for den nedlagte påstand anført bl.a., at der ikke er grundlag for at ophæve Statsforvaltningens afgørelse af 25. april 2017 om at tillade, at C frigives til adoption, idet betingelserne i adoptionslovens § 9, stk. 3, jf. stk. 2, for adoption uden samtykke er opfyldt. Der er tale om et særligt tilfælde, hvor væsentlige hensyn til, hvad der er bedst for C, taler for en adoption, jf. § 9, stk. 2. Betingelserne i servicelovens § 58, stk. 1, nr. 1, for anbringelse af C uden for hjemmet er opfyldt, jf. § 9, stk. 3, 1. led, idet Retten i Æ-by ved dom af 28. juni 2017 har stadfæstet Ankestyrelsens afgørelse af 7. december 2016, hvorved Ankestyrelsen tiltrådte Børn- og Ungeudvalget i X-by Kommunes afgørelse om, at C skulle være anbragt uden for hjemmet, og at genbehandlingsfristen for tvangsanbringelsen skulle være 3 år. Det er ved undersøgelse vedrørende A og

1573

B's psykiske tilstand og forældreevner samt ved oplysningerne om A's relation til sine ældre børn, der er født i henholdsvis 2010 og 2012, sandsynliggjort, at A og B varigt vil være ude af stand til at varetage omsorgen for C, jf. § 9, stk. 3, 2. led. Det vil endvidere af hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i C's opvækst være bedst for C, jf. § 9, stk. 3, 3. led, at der sker bortadoption, idet alternativet vil være, at C vil blive anbragt uden for hjemmet, hvorved der flere gange i løbet af hendes opvækst vil skulle tages stilling til, hvorvidt hun skal forblive anbragt. Forskning inden for dette område har vist, at børn, der bortadopteret, klarer sig bedre, end børn, der bliver anbragt. Bortadoption vil således være det bedste for C.

Advokat Anne-Birgitte Bjerre-Olsen har som beskikket advokat for C tilsluttet sig Statsforvaltningens påstand og anført, at betingelserne for bortadoption efter adoptionslovens § 9, stk. 2 og 3, på grundlag af oplysningerne i forældreevneundersøgelsen og oplysningerne om A's samvær med sine særbørn er opfyldt.

Retsgrundlaget

I 2004 blev der mellem Folketingets partier med undtagelse af Enhedslisten indgået et forlig om en anbringelsesreform. Som led i forliget skulle der iværksættes »et udredningsarbejde om spørgsmålet om forældrenes retssikkerhed over for børnenes«. På dette grundlag nedsatte Socialministeriet et udvalg, som i 2005 afgav betænkning nr. 1463 om anbragte børns og forældres retssikkerhed, hvoraf fremgår bl.a.:

»2.9.4.3. Tvangsadoption af små børn under 1 år

Det er udvalgets opfattelse, at der i ganske få helt ekstraordinære tilfælde bør være mulighed for adoption af små børn under 1 år, evt. spædbørn, på trods af forældrenes manglende samtykke hertil. Det er en betingelse herfor, at forældrene absolut ingen forældreevne har, og at de må antages heller aldrig at ville kunne udvikle en sådan i tilstrækkelig grad. Forældrene skal endvidere være så dårligt fungerende, at de end ikke bør være alene med barnet, og således heller ikke vil være i stand til at spille en positiv rolle for barnet i forbindelse med samvær og kontakt.

Der kan f.eks. være tale om børn af meget dårligt begavede forældre, hvis manglende forældreevne eventuelt er blevet dokumenteret i forbindelse med, at de har andre børn, der er anbragt uden for hjemmet.

...

Udvalget har lagt vægt på, at undersøgelser viser, at der er belæg for at fastslå, at adoption sikrer barnet en god opvækst i højere grad end en anbringelse.

...

2.11.4. Hensynet til barnet og dets ønsker

...

Domstolen har flere gange udtalt, at hensynet til, hvad der er bedst for barnet, er af afgørende betydning i hver enkelt sag. Hvad der tjener barnets interesser, er således det helt afgørende hensyn og det væsentligste element.

...

2.11.10. Tvangsadoption

Menneskerettighedskonventionen udelukker ikke, at et barn kan bortadopteret, selv om en eller begge forældre protesterer. Sådan afgørelse må imidlertid kræve helt ekstraordinære forhold, særligt når det gælder bortadoption af små børn. ... Bevares forældrenes mulighed for kontakt med barnet efter en adoption, må det formentlig antages, at betingelserne for at kunne tillade en sådan adoption uden samtykke fra forældrene, ikke vil være helt af samme styrke.

...

Efter udvalgets forslag vil det i helt ekstraordinære situationer være muligt at bortadoptere et lille barn mod forældrenes ønske og

uden, at forældrene sikres mulighed for kontakt efter adoptionen. ... Der vil således være tale om, at det allerede fra barnets fødsel kan forudses, at barnet ikke vil kunne komme til at vokse op hos forældrene, og forældrene heller ikke gennem samvær med barnet vil kunne give det bare lidt af den familie, som barnet har brug for.«

I adoptionsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1821 af 23. december 2015, bestemmes bl.a.:

»§ 2. Adoption må kun bevilges, når den efter foretagen undersøgelse kan antages at være bedst for den, som ønskes adopteret, og denne enten ønskes opfostret hos adoptanten eller har været opfostret hos denne, eller der foreligger anden særlig grund til adoptionen.

...

§ 9, stk. 2. Selv om forældrene ikke vil give samtykke efter § 7, stk. 1, kan adoptionsbevilling i særlige tilfælde meddeles, hvis væsentlige hensyn til, hvad der er bedst for barnet, taler for det.«

I den tidligere gældende adoptionslov, jf. lovbekendtgørelse nr. 1084 af 7. oktober 2014, havde § 9, stk. 3, om adoption uden samtykke af et barn under 1 år følgende ordlyd:

»Adoption af et barn under 1 år kan meddeles efter stk. 2, hvis det er godtgjort, at forældrene varigt vil være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet og heller ikke vil være i stand til at spille en positiv rolle for barnet i forbindelse med samvær.«

Bestemmelsen var indsat ved lov nr. 494 af 12. juni 2009. Af de almindelige bemærkninger til lovforslaget, jf. lovforslag nr. 105 af 28. januar 2009 om ændring af adoptionsloven og forskellige andre love (Adoption uden samtykke, stedbarnsadoption af registreret partners barn fra fødslen m.v.), fremgår bl.a.:

»2.4. Retssikkerhedsudvalgets generelle overvejelser

...

Udvalget er opmærksomt på, at tvangsadoption er et meget alvorligt indgreb, og at det derfor er nødvendigt

1574

med en grundig undersøgelse af barnets og de biologiske forældres forhold, før der kan træffes afgørelse herom. Det er en forudsætning, at forældrene bliver hørt og inddraget i forbindelse med undersøgelsen af deres forhold. Udvalget anfører videre, at betingelserne for tvangsadoption skal være opfyldt i forhold til begge forældre, og det er derfor nødvendigt at afdække, om der f.eks. er eller kan findes en biologisk far.

Adoption kan ifølge udvalget kun komme på tale i tilfælde, hvor begge forældre varigt er ude af stand til at drage omsorg for barnet. Er behovet for tvangsadoption primært begrundet i et psykisk handicap hos forældrene, kan der være behov for lægeundersøgelse, herunder en psykiatrisk undersøgelse af forældrene, før der kan gives tilladelse til adoption mod forældrenes ønske. Endvidere er det meget vigtigt, at forholdene i den eventuelle adoptivfamilie er grundigt beskrevet.

...

2.5. Justitsministeriets overvejelser

...

Forældrenes situation vil naturligvis altid skulle vurderes individuelt, og det er ikke muligt udtømmende at opregne, hvornår forældreevnen er af en sådan karakter, at en adoption uden samtykke kan komme på tale. Som eksempler på forhold, der kan give anledning til overvejelser herom, kan nævnes:

- Svær, kronisk psykisk lidelse hos en forælder, hvor den psykiske lidelse medfører, at forælderen igennem en længere årrække har haft vanskeligt ved at drage omsorg for sig selv i dagligdagen

- Svære personlighedsforstyrrelser, evt. kombineret med langvarigt misbrug hos en forælder, der gør, at forælderen ikke stabilt magter at drage omsorg for sig selv i dagligdagen, eller hvor dagligdagen igennem en længere årrække har været præget af betydelig mangel på stabilitet
- Mental retardering hos en forælder, som gør, at forælderen ikke i dagligdagen kan drage omsorg for sig selv
- Langvarigt misbrug, som medfører betydelig ustabilitet i evnen til at drage omsorg for sig selv
- En forælder som i relation til ældre børn har vist meget mangelfuld forældreevne inden for de seneste år, og hvor det ikke med støtte og behandling har været muligt at bedre forældreevnen

Ved vurderingen af forældreevnen er det nødvendigt at inddrage forældrenes livsforløb for at kunne opstille en prognose for, om det er sandsynligt, at forældreevnen kan genvindes.

...«

Bestemmelsen blev ændret ved lov nr. 530 af 29. april 2015 om ændring af adoptionsloven, lov om social service, forældreansvarsloven og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Lempelse af betingelserne for adoption uden samtykke m.v.), således at den nugældende bestemmelse i adoptionslovens § 9, stk. 3, jf. lovbekendtgørelse nr. 1821 af 23. december 2015, har følgende ordlyd:

»Adoption kan meddeles efter stk. 2, hvis betingelserne for anbringelse af barnet uden for hjemmet i § 58, stk. 1, nr. 1 eller 2, i lov om social service er opfyldt, og det er sandsynliggjort, at forældrene varigt vil være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, og at adoption af hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i barnets opvækst vil være bedst for barnet.«

Af de almindelige bemærkninger til lovændringen, jf. lovforslag nr. 121 af 28. januar 2015 om ændring af adoptionsloven, lov om social service, forældreansvarsloven og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Lempelse af betingelserne for adoption uden samtykke m.v.) fremgår bl.a.:

»1. Indledning

... Det er intentionen med reglerne om adoption uden samtykke at sikre anbragte børn mulighed for kontinuitet og stabilitet under deres opvækst. De gældende regler foreslås styrket ved i højere grad at give de børn og unge, som må formodes at skulle være anbragt uden for hjemmet i en længere årrække, fordi deres forældre ikke kan drage omsorg for dem, en stabil og kontinuerlig opvækst med gennemgående og varige omsorgspersoner. Dette kan i helt særlige tilfælde skabes ved, at barnet eller den unge adopteres af personer, der er i stand til at varetage omsorgen for dem og give dem en tryk opvækst. Hvis forældrene ikke vil give samtykke til, at barnet eller den unge bortadopteres, bør der være mulighed for at gennemføre adoptionen uden samtykke.

3. Lovforslagets indhold - adoption uden samtykke

...

3.1. Adoptionslovens regler om adoption uden samtykke

...

Efter de foreslåede regler skal det i forbindelse med overvejelser om at anbringe et barn eller en ung uden for hjemmet med eller uden samtykke fra forældrene, og hvor det må antages, at barnet eller den unge vil være anbragt uden for hjemmet i en længere årrække, samtidig overvejes, om hensynet til kontinuitet og stabilitet i barnets eller den unges opvækst i stedet taler for adoption af barnet eller den unge.

I relation til adoptionsloven indeholder lovforslaget lempelser af betingelserne for at gennemføre en adoption uden samtykke fra forældrene. Dette sker for det første ved, at det efter forslaget skal være sandsynliggjort - og ikke som efter gældende ret godtgjort -

at forældrene varigt vil være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet.

For det andet ophæves betingelsen om, at forældrene ikke må kunne spille en positiv rolle for barnet i

1575

forbindelse med samvær. Denne ændring suppleres af en ændring af forældreansvarslovens regler om et barns mulighed for samvær med dets oprindelige slægtninge, herunder dets forældre, efter en adoption, sådan at fastsættelse af samvær ikke længere forudsætter, at der har været en kontakt mellem barnet og forældrene før adoptionen.

...

Adoption uden samtykke er en meget indgribende foranstaltning, idet retsforholdet mellem barnet og dets oprindelige forældre ophæves fuldstændig. Det er derfor afgørende, at barnets og forældrenes retssikkerhed til stadighed holdes for øje. Lovforslaget ændrer ikke ved de retssikkerhedsgarantier, som ligger i de nugældende regler.

...

3.1.3. Ministeriets overvejelser

...

Som nævnt i afsnit 2 viser en undersøgelse af kommunernes kendskab til og brug af reglerne om adoption uden samtykke, at kommunerne nok er bevidste om muligheden for at anvende adoption uden samtykke som indsats over for anbragte børn i særlige situationer, men også at kommunerne finder reglerne svære at anvende i praksis. Kommunerne finder det således vanskeligt udtømmende at dokumentere, at forældrene aldrig bliver i stand til at varetage omsorgen for barnet.

...

Det er således forventningen, at den foreslåede ændring fra godtgjort til sandsynliggjort vil fjerne en barriere i forhold til at anvende adoption uden samtykke i tilfælde, hvor der reelt ikke er udsigt til, at forældrene kommer til at kunne varetage omsorgen for barnet, og dette er sandsynliggjort, men hvor det ikke kan dokumenteres endegyldigt, at forældrene er varigt uden forældreevne. Lempelsen skal således ses i forhold til at forudse fremtiden i den prognosevurdering, der fortsat skal laves om forældrens situation. Der er derimod ikke tale om, at der skal foretages en mere lempelig vurdering af forældrens forhold. Forholdene, eksempelvis psykisk sygdom eller misbrug, skal fortsat være af en sådan karakter og omfang, at de gør forælderen ude af stand til at tage sig af barnet. I denne henseende skal den foreslåede bestemmelse ses som en videreførelse af gældende ret.

...

Bestemmelsen kan også finde anvendelse i situationer, hvor en forælder på grund af svær og/eller kronisk psykisk sygdom gennem en længere årrække har haft vanskeligt ved at drage omsorg for sig selv i dagligdagen, og hvor forælderen må anses for at være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet og udgøre en stabil omsorgsrelation i løbet af barnets opvækst. Der kan f.eks. være tale om mangeårig sygdom, hvor alle behandlingsmuligheder er udtømte, eller at forælderen ikke har nogen sygdomserkendelse og derfor gentagne gange nægter at deltage i et behandlingsforløb.

...

Det skal understreges, at psykisk sygdom ikke i sig selv udelukker, at den pågældende forælder har forældreevne eller vil kunne genvinde sin forældreevne. Endelig bør adoption uden samtykke allerede fra fødslen for eksempel overvejes i en situation, hvor en undersøgelse af forældrenes forhold for barnets fødsel sandsynliggør - eksempelvis på baggrund af speciallægeerklæringer eller erklæringer fra en autoriseret psykolog - at de kommende forældre er varigt uden forældreevne. Undersøgelsen kan endvidere være kombineret med oplysninger om, at ingen af forældrene har evnet

at have en egentlig forælder/barn-relation, endsige holde kontakten, med ældre søskende trods kommunens støtte hertil.

Hvis en konkret vurdering af forældrenes og barnets forhold viser, at hensynet til barnet og dets behov for kontinuitet og stabilitet - og dermed barnets bedste - vejer tungere end hensynet til forældren, vil barnet efter de foreslåede regler kunne adopteres uden samtykke. I denne afvejning skal det som nævnt også indgå, i hvilket omfang myndighederne har arbejdet for at afhjælpe forældrens problemer og dermed arbejdet for at gøre det muligt for forælderen at tage sig af barnet eller have stabil kontakt med barnet.

Ved vurderingen af, om det er sandsynliggjort, at forældrene varigt er uden forældreevne, vil barnets alder også have betydning. Der vil alt andet lige skulle mere til for at sandsynliggøre, at dette er tilfældet, hvis der er tale om et helt lille barn, end hvis der er tale om et større barn, hvor det har været muligt at vurdere forældreevnen og relationen mellem barnet og forældrene i en periode. Er der tale om et helt lille barn, stilles der således større krav til sandsynliggørelsen af den manglende forældreevne. Selvom der er tale om et helt lille barn, kan manglende forældreevne dog sandsynliggøres, hvis forældrene f.eks. har langvarige og massive misbrugsproblemer eller psykiske sygdomme. Det vil endvidere kunne tillægges betydning, hvis det i forhold til ældre søskende har været vurderet, at forælderen ikke havde forældreevne. I den forbindelse vil det være relevant for kommunalbestyrelsen tillige at overveje spørgsmålet om adoption for disse ældre søskende.

Den foreslåede ændring af adoptionslovens § 9, stk. 3, betyder også, at barnets eventuelle samvær eller anden kontakt med forældrene ikke i sig selv vil være til hinder for at gennemføre en adoption, der anses for at være til gavn for barnet. I en situation, hvor forældrene ikke vil komme til at kunne varetage omsorgen for barnet, men hvor forældrene måske i nogen grad formår at gennemføre et samvær med barnet, eventuelt med

1576

professionel støtte, vil barnets behov for stabilitet og kontinuitet i opvæksten bedst kunne tilgodeses gennem en adoption. Omvendt vil et velfungerende samvær, hvor forælderen udvikler sin forældreevne, medføre, at der normalt ikke kan gennemføres en adoption uden samtykke.

Da et samvær ikke i sig selv vil være til hinder for en adoption af et barn - uanset alder -, foreslås det at ændre forældreansvarslovens bestemmelse i § 20 a om samvær eller anden kontakt efter adoption.

...«

Af de specielle bemærkninger til § 9, stk. 3, fremgår bl.a.:

»Det foreslås, at der i § 9 indsættes et nyt stk. 3, som erstatter de gældende bestemmelser i stk. 3 og 4. Denne nye bestemmelse gør det muligt at gennemføre en adoption uden samtykke, hvis det er sandsynliggjort, at forældrene varigt er ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, og hvis adoption af hensyn til kontinuitet og stabilitet i barnets opvækst vil være til gavn for barnet. Det er også en forudsætning, at servicelovens betingelser i § 58, stk. 1, nr. 1 eller 2, for anbringelse uden for hjemmet er opfyldt. Selvom det ikke fremgår af ordlyden til den foreslåede § 9, stk. 3, at barnet er anbragt uden for hjemmet på tidspunktet for adoptionen, vil barnet i praksis allerede være anbragt. Dette er imidlertid ikke til hinder for, at sagen påbegyndes, inden barnet er anbragt uden for hjemmet, hvilket blandt andet vil være muligt ved adoption uden samtykke af et spædbarn.

...

Det er begge forældres forhold, der skal undersøges, da en adoption først kan komme på tale, hvis det ikke vil være til barnets bedste at vokse op hos nogen af de biologiske forældre.

...

Det bemærkes i øvrigt, at i sager, hvor der ikke foreligger oplysninger om forældrenes evne til at tage vare på ældre søskende, og hvor barnet er så lille, at det ikke er muligt at foretage en længerevarende observation af forælder/barnrelationen, stilles der større krav til de faglige vurderinger af forældreevnen.«

Forældreansvarslovens § 20 a blev tillige ændret ved lov nr. 530 af 29. april 2015 om ændring af adoptionsloven, lov om social service, forældreansvarsloven og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Lempelse af betingelserne for adoption uden samtykke m.v.), således at bestemmelsen fik følgende ordlyd:

»Er barnet adopteret, kan statsforvaltningen i helt særlige tilfælde efter anmodning fra barnets oprindelige slægtninge fastsætte samvær eller anden form for kontakt med disse, navnlig hvis barnet forud for adoptionen havde samvær eller anden form for kontakt med den, som anmoder om fastsættelse af samvær m.v.«

Af de almindelige bemærkninger til lovforslaget, jf. lovforslag nr. 105 af 28. januar 2009 om ændring af adoptionsloven og forskellige andre love (Adoption uden samtykke, stedbarns-adoption af registreret partners barn fra fødslen m.v.), fremgår herom bl.a.:

»3.2. *Barnets samvær eller anden kontakt med dets oprindelige slægt*

...

3.2.3. *Den foreslåede ordning*

...

Det foreslås at ændre forældreansvarslovens § 20 a, jf. lovforslagets § 3, om fastsættelse af samvær eller anden kontakt mellem barnets og dets oprindelige slægt efter adoption, sådan at der i særlige tilfælde efter en konkret vurdering også vil kunne fastsættes samvær eller anden kontakt, selvom der ikke forud for adoptionen har været kontakt mellem barnet og den pågældende slægtning. Dette forslag skal ses i lyset af forslaget i afsnit 3.1.4 om lempelse af betingelserne for adoption uden samtykke, herunder ophævelsen af kravet om at det ved adoption uden samtykke af børn under 1 år skal være godtgjort, at forældrene varigt ikke vil være i stand til at spille en positiv rolle for barnet i forbindelse med samvær.

...«

Landsrettens begrundelse og resultat

Spørgsmålet for landsretten er, om betingelserne i adoptionslovens § 9, stk. 2 og 3, for at bortadoptere C uden forældrene A og B's samtykke er opfyldt.

Det følger af adoptionslovens § 9, stk. 2, at adoptionsbevilling i særlige tilfælde kan meddeles, selv om forældrene ikke vil give samtykke, hvis væsentlige hensyn til, hvad der er bedst for barnet, taler for det. Efter adoptionslovens § 9, stk. 3, kan adoption meddeles efter stk. 2, hvis betingelserne for anbringelse af barnet uden for hjemmet i servicelovens § 58, stk. 1, nr. 1 eller 2, er opfyldt, og det er sandsynliggjort, at forældrene varigt vil være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, og at adoption af hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i barnets vækst vil være bedst for barnet.

C, der er født den X. september 2016, har siden kort efter sin fødsel været anbragt uden for hjemmet uden forældrenes samtykke i medfør af servicelovens § 58, stk. 1, nr. 1. Børn- og Ungeudvalgets afgørelse herom er den 7. december 2016 tiltrådt af Ankestyrelsen, og byretten har ved dom af 28. juni 2017 stadfæstet afgørelsen. Det er herefter godtgjort, at betingelserne i servicelovens § 58, stk. 1, nr. 1, for anbringelse af C uden for hjemmet uden samtykke er opfyldt.

Ved vurderingen af, om det er sandsynliggjort, at forældrene varigt vil være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, skal der efter forarbejderne til adoptionslovens § 9, stk. 3, foretages en

konkret prognosevurdering af begge forældres fremtidige forældre-evner.

1577

Det anføres i forarbejderne bl.a., at bestemmelsen kan finde anvendelse i nærmere beskrevne situationer, hvor forældrene har massive misbrugsproblemer eller svær og/eller kronisk psykisk sygdom. Det anføres videre, at adoption allerede fra fødslen bør overvejes, hvor en undersøgelse af forældrenes forhold før barnets fødsel - eksempelvis på baggrund af speciallægeerklæringer eller erklæringer fra en autoriseret psykolog - sandsynliggør, at de kommende forældre er varigt uden forældreevne. Det anføres, at barnets alder har betydning, og at der alt andet lige vil skulle mere til, hvis der er tale om et helt lille barn, men at det vil kunne tillægges betydning, hvis det i forhold til ældre søskende har været vurderet, at forælderen ikke havde forældreevne. Ved vurderingen af, hvad der er bedst for barnet, skal det endvidere indgå, i hvilket omfang forvaltningen har arbejdet for at afhjælpe forældrenes problemer.

A's forældreevner er undersøgt over en længere årrække, idet der bl.a. både i forbindelse med hendes to ældre sørbørn, født i henholdsvis 2010 og 2012, og da hun ventede C i 2016, er gennemført psykologundersøgelser med henblik på at fastlægge hendes forældreevner. Landsretten lægger vedrørende A navnlig vægt på forældreevneundersøgelsen af 4. august 2016, der i overensstemmelse med tidligere undersøgelser konkluderer, at A ikke besidder de nødvendige forældrekompetencer. Det anføres heri endvidere, at A's massive kognitive, emotionelle og personlighedsmæssige vanskeligheder vurderes at være af kronisk karakter, ligesom det konkluderes, at udviklingspotentialer er lavt.

Landsretten lægger endvidere vægt på, at A's to sørbørn, født i henholdsvis 2010 og 2012, begge har været anbragt uden for hjemmet siden fødslen. A har frasagt sig kontakt med sønnen, født 2010, men har støttet samvær med datteren, født 2012. Det er oplyst, at samværet er præget af aflysninger fra A's side.

Herudover lægger landsretten vægt på oplysningerne om, at A igennem en årrække er blevet tilbudt behandling og støtte, herunder med henblik på udvikling af sine forældrekompetencer, men at hun kun i begrænset omfang har ønsket at modtage sådan hjælp.

Landsretten tiltræder på denne baggrund, og idet der i øvrigt ikke er grundlag for at fastslå, at A's forældreevner har udviklet sig i forbindelse med hendes samvær med C, at det må anses for sandsynliggjort, at A varigt vil være ude af stand til at varetage omsorgen for C.

Landsretten lægger for så vidt angår B vægt på oplysningerne i forældreevneundersøgelsen af 4. august 2016, hvori det konkluderes, at B har massive kroniske kognitive, personlighedsmæssige, følelsesmæssige og sociale vanskeligheder, og at hans udviklingspotentialer er minimalt. Oplysningerne understøttes af de øvrige fremlagte oplysninger om B. Det tiltrædes således også for så vidt angår ham, at det må anses for sandsynliggjort, at han tillige varigt vil være ude af stand til at varetage omsorgen for C.

Henset hertil og til, at det tillige må lægges til grund, at forældrene heller ikke sammen har de fornødne forældrekompetencer, eller at de sammen har udsigt til at kunne opnå disse, tiltræder landsretten, at bortadoption af hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i C's opvækst vil være det bedste for C.

Landsretten finder, at bortadoption uden forældrenes samtykke under disse omstændigheder ikke udgør en krænkelse af artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention eller af artikel 9, stk. 1, i FN Konventionen om Barnets Rettigheder. Ved vurderingen heraf har landsretten tillige henset til, at en bortadoption af C ikke nødvendigvis vil afskære A og B fra fremadrettet at have kontakt til C, jf. forældreansvarslovens § 20 a.

Landsretten stadfæster derfor byrettens dom.

Thi kendes for ret

Byrettens dom stadfæstes.

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger for landsretten til den anden part eller til statskassen.

Højesterets dom

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Odense den 4. august 2017 og af Østre Landsrets 5. afdeling den 2. maj 2018.

I pådømmelsen har deltaget syv dommere: Thomas Rørdam, Marianne Højgaard Pedersen, Poul Dahl Jensen, Henrik Waaben, Kurt Rasmussen, Jens Kruse Mikkelsen og Anne Louise Bormann.

Påstande

Appellanterne, B og A, har nedlagt påstand om ophævelse af indstævnte, Statsforvaltningens, afgørelse af 25. april 2017 om bortadoption af deres fællesbarn, tidligere C, samt af Statsforvaltningens afgørelse af 19. juni 2018 om bevilling af bortadoption.

Statsforvaltningen har påstået stadfæstelse.

Barnet, tidligere C, og adoptanterne har påstået stadfæstelse.

Supplerende sagsfremstilling

Anbringelsen af barnet efter fødslen og samværet med forældrene

Formanden for børn og unge-udvalget i X-by Kommune traf den X. september 2016 - umiddelbart efter fødslen - foreløbig afgørelse om anbringelse af barnet i familiepleje. Afgørelsen blev den 29. september 2016 godkendt af børn og unge-udvalget, og den 17. oktober 2016 traf udvalget afgørelse om anbringelse af barnet i familiepleje samt om, at B og A's samvær med hende skulle afbrydes i et år. Udvalget indstillede samtidig til Ankestyrelsen, at der blev meddelt tilladelse til bortadoption.

Ved afgørelse af 7. december 2016 stadfæstede Ankestyrelsen børn og unge-udvalgets afgørelse af 17.

1578

oktober 2016 om anbringelse i familiepleje. Ankestyrelsen ophævede samtidig udvalgets afgørelse om afbrudt samvær. Som begrundelse herfor anførte Ankestyrelsen bl.a.:

»Begrundelse for at ophæve afgørelsen om afbrudt samvær

Vi vurderer, at det ikke er nødvendigt af hensyn til C's sundhed og udvikling, at C og A og B ikke har samvær.

Årsagen til det er, at C's behov for tryk og forudsigelighed kan opfyldes ved, at kommunen regulerer samværets omfang og tilrettelægger samværene på en anden måde.

Vi henviser til, at A og B er beskrevet med omfattende vanskeligheder i forhold til at varetage omsorgen for C.

Vi vurderer imidlertid ikke, at der er tale om sådanne forhold hos A, B eller C i forhold til samvær, at samværet med C skal afbrydes.

Vi gør opmærksom på, at det forhold, at der er proces i gang med hensyn til en bortadoption af C ikke i sig selv betyder, at samværet skal afbrydes.

...«

X-by Kommune fastsatte herefter ved afgørelse af 17. februar 2017, der blev meddelt A og B den 27. februar 2017, samvær med barnet. Det første samvær fandt sted den 1. marts 2017.

Bevilling til adoption

Statsforvaltningen meddelte den 19. juni 2018 adoptant M og adoptant F bevilling til at adoptere barnet, C. Barnets navn blev i den forbindelse ændret. Det er oplyst for Højesteret, at barnet har boet hos adoptanterne siden den 16. juni 2018. Det sidste samvær med A og B var den 6. juni 2018.

Procesbevillingsnævnet meddelte den 28. juni 2018 tilladelse til, at sagen blev indbragt for Højesteret. A og B anmodede herefter

om, at Statsforvaltningen suspenderede adoptionsbevillingen, indtil Højesteret havde taget stilling til adoptionens lovlighed. De anmodede endvidere om, at der blev etableret samvær med barnet.

Statsforvaltningen meddelte den 5. juli 2018 og den 29. august 2018, at der ikke er hjemmel til at suspendere adoptionsbevillingen, og at Statsforvaltningens adoptionskontor ville videresende anmodningen om etablering af samvær til familiekontoret, der behandler sager om samvær efter forældreansvarslovens § 20 a.

Statsforvaltningen havde på tidspunktet for sagens hovedforhandling i Højesteret, den 25. januar 2019, endnu ikke truffet afgørelse om samvær.

Supplerende retsgrundlag

Supplerende om forarbejder til adoptionsloven og forældreansvarsloven

Ved lov nr. 530 af 29. april 2015 om ændring af adoptionsloven, lov om social service, forældreansvarsloven og lov om retssikkerhed og administration blev kriterierne for adoption uden samtykke i bl.a. adoptionslovens § 9, stk. 3, som beskrevet i landsrettens dom, lempet.

I det lovforslag, som dannede grundlag for lovændringen, fremgår bl.a. følgende om personer med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne (Folketingstidende 2014-2015, tillæg A, lovforslag nr. L 121, s. 6):

»3.1. Adoptionslovens regler om adoption uden samtykke

3.1.1. Gældende ret

3.1.1.1. Betingelser for adoption

...

Det forhold, at en forælder har nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og har behov for f.eks. praktisk hjælp til at varetage deres forældreskab, er ikke i sig selv et udtryk for, at forælderen er uden forældreevne. Hvis forældre med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne skal have undersøgt deres forældreevne i forbindelse med adoption uden samtykke, skal det sikres, at forældrene konkret og rettidigt har modtaget den støtte og kompensation, som deres funktionsnedsættelse giver anledning til, herunder særligt i forbindelse med varetagelsen af forælderrollen. Hvis den hidtidige støtte til forældrene anses for utilstrækkelig, bør det overvejes at udsætte færdiggørelsen af prognosevurderingen, indtil forældrene har modtaget relevant støtte, og det kan vurderes, om denne støtte vil kunne forbedre forældreevnen.«

Under lovforslagets behandling i Folketingets Socialudvalg besvarede ministeren for børn, ligestilling, integration og sociale forhold bl.a. følgende spørgsmål fra udvalget (Socialudvalget 2014-2015, L nr. 121, spørgsmål nr. 5):

»Spørgsmål nr. 5:

Ministeren bedes kommentere Danske Handicaporganisationers hørings svar, hvor de skriver, at Danske Handicaporganisationer er bekymret for, at en lempelse af reglerne af adoption uden samtykke, kan misbruges til at fratage forældre med handicap retten til at være forældre og have familieliv.

Svar:

Danske Handicaporganisationer understreger i høringssvaret, at adoption uden samtykke er et indgribende tiltag, og at proceduren omkring dette må være præget af faglig ekspertise og høje standarder for retssikkerhed for både børn og forældre. Organisationen er bekymret for, at lempelsen af reglerne for adoption uden samtykke kan misbruges til at fratage forældre med handicap retten til at være forældre og have familie.

Som organisationen således påpeger, er adoption uden samtykke en indgribende foranstaltning, idet retsforholdet mellem barnet og dets oprindelige forældre

ophæves fuldstændigt. Det er derfor afgørende, at barnets og forældrenes retssikkerhed til stadighed holdes for øje, og at adoption uden samtykke først anvendes, når andre muligheder er afsøgte og udtømte. Lovforslaget ændrer ikke herved. Forældrenes og barnets situation skal altid vurderes konkret. Ved vurderingen af forældreevnen inddrages forældrenes livsforløb for at kunne opstille en prognose for, om der er mulighed for, at forældreevnen kan genvindes. Vurderingen skal afdække, om manglende forældreevne alene er en aktuell tilstand, eller om den har vist sig som et gentaget mønster på tværs af situationer, tid samt fysisk og psykisk tilstand.

Som det også fremgår af forslaget, er det forhold, at en forælder har nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og har behov for f.eks. praktisk hjælp til at varetage sit forældreskab, ikke i sig selv et udtryk for, at forælderen er uden forældreevne. I tilfælde, hvor forældre med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne skal have undersøgt deres forældreevne i forbindelse med en adoption uden samtykke, skal det sikres, at forældrene konkret og rettidigt har modtaget den støtte og kompensation, som deres funktionsnedsættelse giver anledning til, herunder særligt i forbindelse med varetagelsen af forælderrollen.

Hvis den støtte, forældrene hidtil har modtaget, er utilstrækkelig, bør sagen udsættes, indtil forældrene har modtaget relevant støtte, og det derfor kan vurderes, om støtten kan forbedre forældreevnen.

...«

Ved lov nr. 530 af 29. april 2015 ændredes endvidere bestemmelsen i forældreansvarslovens § 20 a, der herefter lyder således:

»§ 20 a. Er barnet adopteret, kan statsforvaltningen i helt særlige tilfælde efter anmodning fra barnets oprindelige slægtninge fastsætte samvær eller anden form for kontakt med disse, navnlig hvis barnet forud for adoptionen havde samvær eller anden form for kontakt med den, som anmoder om fastsættelse af samvær m.v.«

I de almindelige bemærkninger hedder det bl.a. (Folketingstidende 2014-2015, tillæg A, lovforslag nr. L 121, s. 12-13):

»3.2. Barnets samvær eller anden kontakt med dets oprindeligt slægt

...

3.2.2. Ministeriets overvejelser

Som en konsekvens af forslaget i afsnit 3.1.3 om lempelse af betingelserne om adoption uden samtykke foreslås mulighederne i forældreansvarslovens § 20 a for i helt særlige tilfælde at fastsætte samvær eller anden kontakt efter adoptionen udvidet. De eksisterende muligheder for at fastsætte samvær eller anden kontakt må således i lyset af de foreslåede ændringer af adoptionsloven anses for at kunne være for begrænsede, da det efter de gældende regler er en forudsætning, at der har været kontakt forud for adoptionen.

Muligheden for fastsættelse af samvær eller anden form for kontakt må imidlertid ikke få den virkning, at adoption uden samtykke generelt anses for mindre indgribende. Statsforvaltningens afgørelse om samvær træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet, og statsforvaltningen har først kompetencen til at træffe afgørelse efter forældreansvarslovens § 20 a, når adoptionen er gennemført.

Det er vigtigt for den adopterede at have kendskab til egen historie og oprindelse. Derfor har adoptionsmyndighederne i alle adoptions typer fokus på at sikre tilgængeligheden af oplysninger om den adopteredes baggrund, herunder forældre, søskende m.v. og motivet for adoptionen, sådan at den adopteredes mulighed for at få disse oplysninger understøttes mest muligt. I forbindelse med den politiske aftale fra 2. oktober 2014 om et nyt adoptionssystem i Danmark blev ovennævnte fremhævet, og partierne bag aftalen var enige om at iværksætte forskning, der belyser åbenheds betydning for den adopteredes trivsel og livskvalitet.

Der vil fortsat være adgang for de oprindelige forældre til at få oplysninger om barnets opvækst frem til det fyldte 18. år i form af

opfølgingsrapporter. Hertil kommer, at størstedelen af de omhandlede børn vil have en eller anden form for kontakt eller viden om deres forældre i og med, at der er tale om børn, der inden adoptionen var anbragte børn, og hvor kommunen derfor har været forpligtet til at arbejde med relationen mellem barn og forældre. Adoption af et plejebarn vil derfor oftest betyde, at der som minimum er viden om og kendskab til de biologiske forældre. Samtidig skal det bemærkes, at det ikke er muligt for myndighederne at sikre løbende viden om den oprindelige familie efter adoptionen. Der foreslås således ikke med dette lovforslag generelle ændringer i forhold til åbenhed i adoptivforhold.

I familier, hvor barnet er adopteret, har familierne mulighed for at modtage forskellige former for rådgivning, hvor blandt andet forholdet til barnets oprindelige slægt kan indgå. I den forbindelse sondres mellem, om adoptionen er gennemført som en fremmedadoption eller en familieadoption, eksempelvis hvor adoptanterne er barnets tidligere plejeforældre.

Ved en fremmedadoption kan adoptivfamilien modtage adoptionsrådgivning og støtte gennem den statslige Post Adoption Service-ordning (PAS-ordning), der hører under Ankestyrelsen. Med den netop indgåede politiske aftale om et fremtidigt adoptionssystem er det også aftalt, at rådgivningen i PAS-ordningen fremover kan indeholde spørgsmål om åbenhed i adoptionen. Endvidere er det aftalt, at ordningen skal tilrettelægges

1580

sådan, at det fremover vil være muligt at modtage et rådgivningsforløb frem til barnet fylder 18 år, samtidig med at der i den forbindelse er fokus på barnets eventuelle behov for selv at modtage rådgivning som en del af forløbet.

Lovforslag til ændring af lov om social service (Styrkelse af plejefamilieområdet), der er nævnt i afsnit 2, vil gøre det muligt at støtte en tidligere plejefamilie, der nu er adoptivfamilie, i at håndtere den ændrede rolle. Dette omfatter også barnets eller den unges behov for hjælp til at håndtere samspillet med den biologiske familie.

3.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at ændre forældreansvarslovens § 20 a, jf. lovforslagets § 3, om fastsættelse af samvær eller anden kontakt mellem barnets og dets oprindelige slægt efter adoption, sådan at der i særlige tilfælde efter en konkret vurdering også vil kunne fastsættes samvær eller anden kontakt, selvom der ikke forud for adoptionen har været kontakt mellem barnet og den pågældende slægtning. Dette forslag skal ses i lyset af forslaget i afsnit 3.1.4 om lempelse af betingelserne for adoption uden samtykke, herunder ophævelsen af kravet om at det ved adoption uden samtykke af børn under 1 år skal være godtgjort, at forældrene varigt ikke vil være i stand til at spille en positiv rolle for barnet i forbindelse med samvær.«

I de specielle bemærkninger til bestemmelsen hedder det bl.a. (Folketingstidende 2014-2015, tillæg A, lovforslag nr. L 121, s. 29):

»Forældreansvarslovens § 20 a regulerer muligheden for at fastsætte samvær eller anden kontakt efter en adoption mellem barnets og dets oprindelige slægtninge, herunder barnets forældre. Det er en betingelse for at fastsætte samvær m.v. efter bestemmelsen, at der har været samvær eller anden form for kontakt mellem barnet og den, der ansøger om samvær m.v., forud for adoptionen. Endvidere træffes disse samværsaftørelser ud fra, hvad der er bedst for barnet, jf. forældreansvarslovens § 4. Bestemmelsen gælder alle tilfælde, hvor der er gennemført en adoption, og er således ikke begrænset til tilfælde, hvor den gennemførte adoption er gennemført uden samtykke.

Med den foreslåede ændring af § 20 a modificeres betingelsen om, at der skal have været samvær m.v. mellem barnet og ansøgeren

forud for adoptionen, før der kan fastsættes samvær eller anden form for kontakt. Efter forslaget skal der navnlig lægges vægt på forudgående samvær, når der efter adoptionen skal træffes afgørelse om fastsættelse af samvær.

Ved vurderingen af, om der skal fastsættes samvær, giver den foreslåede ændring af bestemmelsen mulighed for at tage hensyn til, om der forud for adoptionen har været samvær mellem barnet og ansøgeren.

Med den foreslåede ændring vil det bl.a. blive muligt at fastsætte samvær mellem et helt lille barn og de oprindelige slægtninge efter bortadoption af barnet, selvom der ikke har været kontakt forud for adoptionen. I sådanne tilfælde forudsætter fastsættelse af samvær, at samværet kan foregå under betryggende forhold, eventuelt med professionel støtte, og at samværet vurderes at være bedst for barnet.

Bestemmelsen vil også omfatte situationer, hvor der hverken før eller efter adoptionen har været kontakt mellem barnet og ansøgeren, men hvor der i forhold til et større barn opstår et behov for eller ønske om kontakt, og en sådan kontakt vurderes at være bedst for barnet.«

Konventionsbestemmelser

Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 lyder således:

»Ret til respekt for privatliv og familieliv

Artikel 8

Stk. 1. Enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance.

Stk. 2. Ingen offentlig myndighed må gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, medmindre det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder og friheder.«

Artikel 3, stk. 1, og artikel 9 i FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder (FN's Børnekonvention) lyder således:

»Artikel 3

Stk. 1. I alle foranstaltninger vedrørende børn, hvad enten disse udøves af offentlige eller private institutioner for socialt velfærd, domstole, forvaltningsmyndigheder eller lovgivende organer, skal barnets tarv komme i første række.

...

Artikel 9

Stk. 1. Deltagerstaterne skal sikre, at barnet ikke adskilles fra sine forældre mod deres vilje, undtagen når kompetente myndigheder, hvis afgørelser er undergivet retlig prøvelse, i overensstemmelse med gældende lov og praksis bestemmer, at en sådan adskillelse er nødvendig af hensyn til barnets tarv. En sådan beslutning kan være nødvendig i særlige tilfælde, f.eks. ved forældres misbrug eller vanrøgt af barnet, eller hvor forældrene lever adskilt og der skal træffes beslutning om barnets bopæl.

Stk. 2. I behandlingen af enhver sag i medfør af stykke 1 skal alle interesserede parter gives mulighed for at deltage i sagsbehandlingen og fremføre deres synspunkter.

1581

Stk. 3. Deltagerstaterne skal respektere retten for et barn, der er adskilt fra den ene eller begge forældre, til at opretholde regelmæssig personlig forbindelse og direkte kontakt med begge forældre, undtagen hvis dette strider mod barnets tarv.

Stk. 4. Hvor en sådan adskillelse er en følge af en handling iværksat af en deltagerstat, såsom tilbageholdelse, fængsling, udvisning, forvisning eller død (herunder dødsfald af en hvilken som

helst årsag, mens personen er i statens varetægt) af den ene eller begge forældre eller af barnet, skal deltagerstaten efter anmodning give forældrene, barnet eller om nødvendigt et andet medlem af familien de væsentlige oplysninger om, hvor den eller de fraværende medlemmer af familien befinder sig, medmindre afgivelsen af oplysningerne ville være skadelig for barnets velfærd. Deltagerstaterne skal desuden sikre, at fremsættelsen af en sådan anmodning ikke i sig selv medfører skadelige følger for vedkommende person eller personer.«

Artikel 23 i FN-konvention af 13. december 2006 om rettigheder for personer med handicap (FN's handicapkonvention) lyder således:

»Respekt for hjemmet og familien

Artikel 23

Stk. 1. Deltagerstaterne skal træffe effektive og passende foranstaltninger til at afskaffe diskrimination af personer med handicap i alle forhold vedrørende ægteskab, familieliv, forældreskab og personlige forhold på lige fod med andre med henblik på at sikre:

1. anerkendelse af retten for alle personer med handicap i den giftefærdige alder til at indgå ægteskab og stifte familie på basis af de kommende ægtefællers frie og uforbeholdne samtykke,

2. anerkendelse af retten for personer med handicap til frit og under ansvar at bestemme antallet af deres børn og intervallerne mellem dem og til at få adgang til alderssvarende oplysninger samt undervisning om forplantning og familieplanlægning, samt at der sørges for de nødvendige midler til, at de kan udøve disse rettigheder,

3. at personer med handicap, herunder børn, bevarer deres fertilitet på lige fod med andre.

Stk. 2. Deltagerstaterne skal sikre de rettigheder og det ansvar, som hhv. tilkommer og påhviler personer med handicap, med hensyn til værgemål, formynderskab, adoption af børn og lignende retsbegreber, såfremt disse retsbegreber findes i national lovgivning, dog således at barnets tarv altid er af altafgørende betydning. Deltagerstaterne skal yde passende bistand til personer med handicap ved disses udførelse af deres pligter som opdragere af børn.

Stk. 3. Deltagerstaterne skal sikre, at børn med handicap har lige rettigheder med hensyn til familieliv. Med henblik på at virkeliggøre disse rettigheder og forebygge, at børn med handicap skjules, forlades, vanrøgtes eller isoleres, forpligter deltagerstaterne sig til at give tidlige og omfattende oplysninger, tilbud og støtte til børn med handicap og deres familie.

Stk. 4. Deltagerstaterne skal sikre, at et barn ikke adskilles fra sine forældre mod deres vilje, undtagen når kompetente myndigheder, hvis afgørelser er undergivet retlig prøvelse, i overensstemmelse med gældende lov og praksis bestemmer, at en sådan adskillelse er nødvendig af hensyn til barnets tarv. Et barn må under ingen omstændigheder adskilles fra sine forældre på grund af, at enten barnet eller den ene eller begge forældre har et handicap.

Stk. 5. Deltagerstaterne skal, hvis den nærmeste familie ikke er i stand til at passe et barn med handicap, udfolde alle bestræbelser på at tilvejebringe alternativ pasning hos den fjernere familie eller, hvis dette ikke lykkes, i samfundet i familielignende omgivelser.«

Praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har i en række sager taget stilling til, om adoption uden samtykke er forenelig med Menneskerettighedskonventionens artikel 8.

Menneskerettighedsdomstolens dom af 7. august 1996 i sagen Johansen mod Norge (nr. 17383/90) angik et barn, der blev tvangsfjernet umiddelbart efter fødslen, fordi moderen var ude af stand til at tage sig af det - navnlig på grund af psykisk sygdom. Moderen fik i den første tid samvær to gange ugentligt, men da barnet var ca. 6 måneder, besluttede myndighederne, at barnet

skulle bortadopteres, og samværet blev standset. Menneskerettighedsdomstolen fandt, at beslutningen om bortadoption og nægtelsen af samvær udgjorde en krænkelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 8. I dommen hedder det bl.a.:

»1. ALLEGED VIOLATION OF ARTICLE 8 OF THE CONVENTION (art. 8)

...

(ii) *The deprivation of parental rights and access*

74. In the applicant's and the Commission's opinion, taking into care should in principle be a temporary measure to be discontinued as soon as circumstances permit. The deprivation of the applicant's parental rights and access had a permanent character and could only be considered »necessary« within the meaning of Article 8 para. 2 (art. 8-2) if supported by particularly strong reasons. However, the applicant's state of health had not been such that she would have been permanently unable to care for her daughter. The argument that the applicant might disturb the calm and stable foster-home environment could not be decisive as access arrangements could have been implemented outside the foster home. Having regard to the

1582

improvements in the applicant's situation and the irreversible effects which the deprivation of the applicant's parental rights and access had on her enjoyment of family life with her daughter, the measures could not be said to be justified.

75. In addition, the applicant disputed that the deprivation of her parental rights and access were in her daughter's interest. On the contrary, the mother's contact with her child during the period preceding her placement with the foster parents had been positive and such contact could have contributed to a stable development of the child's identity had it been allowed to continue. The applicant further stressed that the measures had not been based on proper and repeated reviews of the specific circumstances of her case but on a general and prevailing view that adoption offered better prospects for the child's welfare than long-term fostering. Having been taken primarily to facilitate adoption, the measures had seriously and permanently prejudiced the applicant's interests by depriving her of any prospects of being reunited with her daughter.

76. The Government argued that in cases such as the present one the necessity test to be applied under Article 8 of the Convention (art. 8), rather than attempting to strike a »fair balance« between the interests of the natural parent and those of the child, should attach paramount importance to the best interests of the child, a principle which was firmly rooted not only in the laws of the Council of Europe member States but also in the Organisation's own policies (see Council of Europe: Committee of Ministers Resolution (77) 33 on placement of children, adopted on 3 November 1977; 16th Conference of European Ministers of Justice, Lisbon, 21-22 June 1988, Conclusions and resolutions of the conference, pp. 5-6). In this connection the Government referred also to the preamble to the 1996 European Convention on the Exercise of Children's Rights and to Articles 3, 9 paras. 1 and 3, and 21 of the 1989 United Nations Convention on the Rights of the Child. In any event, so the Government submitted, Article 8 of the Convention (art. 8) should not be interpreted so as to protect family life to the detriment of the child's health and development.

77. In the instant case, they maintained, the reasons mentioned above for the taking into care and for maintaining the care decision concerned in force all suggested that it was necessary to place the child permanently in a foster home. There was strong scientific evidence indicating that the placement was more likely to be successful if the child was adopted by the foster parents.

Reuniting the applicant with her daughter would have required extensive preparation presupposing good cooperation between all the parties involved. However, the applicant had shown an extremely hostile attitude towards the child welfare authorities in Bergen and had actively obstructed their implementation of the care decision in respect of her son by attempting to take him with her to Oslo. The competent authorities had therefore considered that there was a danger that she might disturb the daughter's development in the foster home and try to abduct her if given access. In these circumstances, having regard to their margin of appreciation, the relevant authorities were entitled to think that it was necessary for the protection of the child's best interests to deprive the applicant of her parental rights and access.

78. The Court considers that taking a child into care should normally be regarded as a temporary measure to be discontinued as soon as circumstances permit and that any measures of implementation of temporary care should be consistent with the ultimate aim of reuniting the natural parent and the child (see, in particular, the above-mentioned Olsson (no. 1) judgment, p. 36, para. 81). In this regard, a fair balance has to be struck between the interests of the child in remaining in public care and those of the parent in being reunited with the child (see, for instance, the above-mentioned Olsson (no. 2) judgment, pp. 35-36, para. 90; and the above-mentioned Hokkanen judgment, p. 20, para. 55). In carrying out this balancing exercise, the Court will attach particular importance to the best interests of the child, which, depending on their nature and seriousness, may override those of the parent. In particular, as suggested by the Government, the parent cannot be entitled under Article 8 of the Convention (art. 8) to have such measures taken as would harm the child's health and development.

In the present case the applicant had been deprived of her parental rights and access in the context of a permanent placement of her daughter in a foster home with a view to adoption by the foster parents (see paragraphs 17 and 22 above). These measures were particularly far-reaching in that they totally deprived the applicant of her family life with the child and were inconsistent with the aim of reuniting them. Such measures should only be applied in exceptional circumstances and could only be justified if they were motivated by an overriding requirement pertaining to the child's best interests (see, *mutatis mutandis*, the Margareta and Roger Andersson judgment cited above, p. 31, para. 95).

79. The question whether the deprivation of the applicant's parental rights and access was justified must be assessed in the light of the circumstances obtaining at the time when the decisions were taken and not with the benefit of hindsight. That question must moreover be considered in the light of the reasons mentioned in paragraphs 71 to 73 above for taking the daughter into care and for maintaining the care decision in force.

1583

80. It is also relevant that it was in the child's interest to ensure that the process of establishing bonds with her foster parents was not disrupted. As already mentioned, the girl, who had been taken into care shortly after birth and had already spent half a year with temporary carers before being placed in a long-term foster home, was at a stage of her development when it was crucial that she live under secure and emotionally stable conditions. The Court sees no reason to doubt that the care in the foster home had better prospects of success if the placement was made with a view to adoption (see paragraphs 17 and 27 above). Furthermore, regard must be had to the fact that the child welfare authorities found that the applicant was not »particularly motivated to accept treatment« (see paragraph 17 above) and even feared that she might take her daughter away; for instance, she had on one occasion tried to disappear with her

son and on another occasion she had failed to inform the authorities that he had run away from the children's home to join her (see paragraph 16 above).

81. In the Court's opinion, the above considerations were all relevant to the issue of necessity under paragraph 2 of Article 8 (art. 8-2). It remains to be examined whether they were also sufficient to justify the Committee's decision of 3 May 1990 to cut off the contact between the mother and the child (see paragraphs 17 and 22 above).

82. In the first place, it must be observed that during the period between the birth of the applicant's daughter on 7 December 1989 and the Committee's decision of 3 May 1990, the applicant had had access to her child twice a week in a manner which does not appear to be open to criticism (see paragraph 16 above).

83. Secondly, as indicated in the Committee's decision of 3 May 1990, the applicant's lifestyle had by then already somewhat changed for the better (see paragraph 17 above).

It was rather the difficulties experienced in the implementation of the care decision concerning her son which provided the reason for the authorities' view that the applicant was unlikely to cooperate and that there was a risk of her disturbing the daughter's care if given access to the foster home (see paragraphs 16 and 17 above).

However, it cannot be said that those difficulties and that risk were of such a nature and degree as to dispense the authorities altogether from their normal obligation under Article 8 of the Convention (art. 8) to take measures with a view to reuniting them if the mother were to become able to provide the daughter with a satisfactory upbringing.

84. Against this background, the Court does not consider that the decision of 3 May 1990, in so far as it deprived the applicant of her access and parental rights in respect of her daughter, was sufficiently justified for the purposes of Article 8 para. 2 (art. 8-2), it not having been shown that the measure corresponded to any overriding requirement in the child's best interests (see paragraph 78 above). Therefore the Court reaches the conclusion that the national authorities overstepped their margin of appreciation, thereby violating the applicant's rights under Article 8 of the Convention (art. 8).

In this connection it should be noted that less than a year after 3 May 1990 the City Court found that the applicant's material conditions had improved to the point where she would have been able to provide her daughter with a satisfactory upbringing. An important consideration for the City Court in refusing to terminate care was the lack of contact between the applicant and her daughter pending the proceedings, which state of affairs resulted directly from the decision of 3 May 1990 to deprive the applicant of her access (see paragraph 27 above).«

Menneskerettighedsdomstolens dom af 28. oktober 2010 i sagen Aune mod Norge (nr. 52502/07) angik et barn, der i en alder af 6 måneder blev anbragt i pleje. Da barnet var 7 år, blev det af de sociale myndigheder frigivet til bortadoption og blev herefter adopteret af dets plejeforældre, som barnet havde boet hos, siden barnet var omkring 1 år og 8 måneder. Menneskerettighedsdomstolen fandt, at der ikke forelå en krænkelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 8. I dommen hedder det bl.a.:

»I. ALLEGED VIOLATION OF ARTICLE 8 OF THE CONVENTION

69. The Court observes in particular that A, who is now aged twelve, has been in foster care practically all his life. He has never lived with the applicant except for the first six months of his life, during which he was neglected. During the next five years she saw him on six of the fifteen opportunities offered, and for approximately a year she did not see him because of her drug abuse problem.

In the autumn of 2003 contact resumed and in 2004 it became regular. She met A once in 2005, twice in 2006 and likewise thereafter. Thus the social ties between the applicant and A have been very limited. This must have implications for the degree of protection that ought to be afforded to her right to respect for family life under paragraph 1 of Article 8 when assessing the necessity of the interference under paragraph 2 (see *Chepelev v. Russia*, no. 58077/00, § 28, 26 July 2007; *Johansen (dec.)*, cited above; and *Söderbäck v. Sweden*, 28 October 1998, § 32, Reports of Judgments and Decisions 1998-VII).

70. Furthermore, as observed by Mrs Justice Coward and as has already been mentioned above, A's foster home placement had been of a long term character and

1584

was intended to last for a long period. According to the court-appointed expert, A had no real attachment to his biological parents. On the basis of expert assessments, the County Board and the national courts found that A had been a vulnerable child since his first year, born seven weeks prematurely, exposed to aggravated ill-treatment several times and to the burden of being moved several times during the first months of his life. Because of this he had a significant need for security, notably to be certain about his belonging to his foster parents, which was likely to increase as he grew up. His need for absolute emotional security would become crucial as he became aware of the fact that both his mother and father had been heavy drug abusers, that they were undergoing methadone treatment, that he had been exposed to serious ill-treatment and that the parents had been suspected of this, as well as the fact that the father had spent more than six years in prison. All these elements had to be integrated into his identity.

71. The Court also notes that A's particular need for security had been significantly challenged by the applicant's wishing A to live with her father and his cohabitant and by the great disturbance around his placement with his foster parents. The Court has taken note of the applicant's submissions that she had accepted that A's foster home placement was long term. According to her, there had been no disturbance around the foster home placement since 2003, except for the disturbance created by the adoption proceedings. She had stated clearly that she would not seek to have A returned to live with her and that she considered it was in his best interest to grow up in the foster home. There was no risk that the earlier conflicts would resume. However, from the material submitted and her lawyer's pleadings to the Court, it appears that there is still a latent conflict which could erupt into challenges to A's particular vulnerability and need for security. Adoption would seem to counter such an eventuality.

72. Moreover, for the reasons set out in paragraph 60 of the Supreme Court's judgment (quoted in paragraph 38 above), the Court sees no reason to doubt that the impugned measures corresponded to A's wishes.

73. In view of the above, the Court is satisfied that there were such exceptional circumstances in the present case as could justify the measures in question (see *Johansen*, cited above).

74. A particular issue arose with regard to contact: whilst it was undisputed that contact between A and the applicant (and his brother) was desirable, in the event of adoption the applicant would no longer have a legal right of contact with A.

75. On this point Mrs Justice Coward emphasised that the foster parents had facilitated contact with the biological family far beyond their entitlements, both as regards the circle of persons and the extent of the contact. The applicant had at earlier periods not been fit to have contact, which could not be attributed to the foster parents. G. had not wished to have contact as long as his situation

was characterised by drug abuse and crime. His mother and grandparents were on good terms with the foster parents and had kept in contact with them and with A.

76. As to the doubt raised by the applicant about whether the foster parents would continue to be open to contact, Mrs Justice Coward pointed out that the County Board, the City Court, the High Court and the court-appointed experts who had heard the foster parents had found with great, almost absolute, certainty that this openness would continue. Agreeing with this finding, Mrs Justice Coward considered that the fact that contact rights as such would disappear as a result of adoption could not carry great weight in the assessment of A's best interest.

77. The applicant laid great stress in her pleadings to the Court on her argument that the above assumption had been erroneous. However, the Court is unable to agree with this argument. Contact did take place twice in 2007 (before and after the Supreme Court's judgment of 20 April 2007), in 2008 and in 2009, and included overnight visits to A's home and the applicant's home, several times in the presence of B and the applicant's mother. In the Court's view, the fact that the level of contact after the Supreme Court judgment corresponded to that which had existed before, clearly confirms the correctness of the national assessment as to A's foster parents' openness to continued contact. This is not undermined by the applicant's various submissions to the effect that the contact arrangements proposed did not always meet her expectations and demands.

78. Against this background, it appears that the disputed measures did not in fact prevent the applicant from continuing to have a personal relationship with A and did not result in »cutting him off from his roots« with respect to contact with his biological mother. In the Court's view, the relevant national authorities could reasonably consider that the applicant's interest in maintaining a legal right of contact was outweighed by the interest in authorising adoption.

79. Having regard to the circumstances of the case as a whole, the Court is satisfied that the decision to deprive the applicant of parental responsibilities and to authorise the adoption was supported by relevant and sufficient reasons and, bearing in mind the national margin of appreciation, was proportionate to the legitimate aim of protecting A's best interests.«

Menneskerettighedsdomstolens dom af 31. maj 2011 i sagen R & H mod United Kingdom (nr. 35348/06) angik et barn, der blev tvangsfjernet umiddelbart efter

1585

fødslens. Da barnet var ca. 1 år, indledte myndighederne en sag om frigivelse af barnet til bortadoption. Spørgsmålet i sagen var bl.a., hvilken betydning muligheden for efterfølgende samvær havde for beslutningen om frigivelse til bortadoption. Under sagen for de nationale domstole afgav en ekspert (professor Triseliotis) forklaring. Han anbefalede, at der burde være samvær mellem barnet og de biologiske forældre efter en adoption, og at adoptionsmyndighederne skulle gøre alt, hvad der var muligt, for at finde adoptivforældre, der var indstillet på et sådant samvær. Hvis dette inden for en periode på seks måneder ikke viste sig at være muligt, anbefalede han dog, at barnet alligevel blev frigivet til adoption. Den nationale domstol besluttede at frigive barnet til adoption uden at afvente, at der blev fundet adoptanter, som var indstillet på samvær, men den myndighed, som skulle gennemføre adoptionen, tilkendegav, at den ville bestræbe sig på at finde adoptanter, som var indstillet på samvær.

Menneskerettighedsdomstolen fandt, at der ikke forelå en krænkelse af artikel 8, og udtalte bl.a.:

»2. The Court's assessment

...
73. The Court has observed that the applicants' complaints relate to both the procedural and substantive requirements of Article 8 (see paragraph 57 above) and it will examine each in turn. At the outset, however, the Court wishes to underline that, in all decisions concerning children, their best interests must be paramount. As the Grand Chamber recently observed in *Neulinger and Shuruk v. Switzerland* [GC], no. 41615/07, § 136, 6 July 2010:

«The child's interest comprises two limbs. On the one hand, it dictates that the child's ties with its family must be maintained, except in cases where the family has proved particularly unfit. It follows that family ties may only be severed in very exceptional circumstances and that everything must be done to preserve personal relations and, if and when appropriate, to 'rebuild' the family [*Gnahoré v. France*, no. 40031/98, § 59, ECHR 2000-IX] On the other hand, it is clearly also in the child's interest to ensure its development in a sound environment, and a parent cannot be entitled under Article 8 to have such measures taken as would harm the child's health and development (see, among many other authorities, *Elsholz v. Germany* [GC], no. 25735/94, § 50, ECHR 2000-VIII, and *Maršálek v. the Czech Republic*, no. 8153/04, § 71, 4 April 2006).«

...
b. The substantive requirements of Article 8

81. In assessing whether the freeing order was a disproportionate interference with the applicants' Article 8 rights, the Court must consider whether, in the light of the case as a whole, the reasons adduced to justify this measure were relevant and sufficient for the purposes of paragraph 2 of Article 8 of the Convention (see, among other authorities, *K and T v. Finland* [GC], no. 25702/94, § 154, ECHR 2001-VII).

In carrying out that assessment, it must be borne in mind that the national authorities have the benefit of direct contact with all the persons concerned, often at the very stage when care measures are being envisaged or immediately after their implementation. The Court's task is not to substitute itself for the domestic authorities in the exercise of their responsibilities for the regulation of the public care of children and the rights of parents whose children have been taken into care, but rather to review, in the light of the Convention, the decisions taken by those authorities in the exercise of their power of appreciation (see *Scozzari and Giunta v. Italy* [GC], nos. 39221/98 and 41963/98, § 201, ECHR 2000-VIII; *Johansen v. Norway*, 7 August 1996, § 64, Reports of Judgments and Decisions 1996 III). Those considerations also apply to the making of adoption orders and issues of post-adoption contact (*G.H. B. v. the United Kingdom* (dec.), no. 42455/98, 4 May 2000). The Court would also recall that, while national authorities enjoy a wide margin of appreciation in deciding whether a child should be taken into care, stricter scrutiny is called for as regards any further limitations, such as restrictions placed by those authorities on parental rights of access, and as regards any legal safeguards designed to secure the effective protection of the right of parents and children to respect for their family life. Such further limitations entail the danger that the family relations between a young child and one or both parents would be effectively curtailed (see *Elsholz v. Germany* [GC], no. 25735/94, § 49, ECHR 2000-VIII, and *Kutzner v. Germany*, no. 46544/99, § 67, ECHR 2002-I). For these reasons, measures which deprive biological parents of the parental responsibilities and authorise adoption should only be applied in exceptional circumstances and can only be justified if they are motivated by an overriding requirement pertaining to the child's best interests (see *Aune v. Norway*, no. 52502/07, § 66, 28 October 2010; *Johansen*, cited above, § 78 and, *mutatis mutandis*, *P., C. and S. v. the*

United Kingdom, no. 56547/00, § 118, ECHR 2002-VI). However, mistaken judgments or assessments by professionals do not per se render childcare measures incompatible with the requirements of Article 8 of the Convention. The authorities, both medical and social, have duties to protect children and cannot be held liable every time genuine and reasonably held concerns about the safety of children *vis-à-vis* members of their family are proved, retrospectively, to have been misguided (*R.K. and A.K. v. the United Kingdom*, no. 38000/05, § 36, 30 September 2008).

...
1586

87. On the issue of post-adoption contact, the Court finds some force in the applicants' submission that the High Court should have followed Professor Triseliotis's advice and given the Trust six months to find suitable adopters before making the freeing order: it is not apparent from the High Court's judgment why this course of action was rejected. However, in the Court's view, any failing on the part of the High Court was remedied by the approach taken by the Court of Appeal, which made clear its views that postadoption contact was in N's interests and that the Trust should make every effort to find prospective adopters who would agree to such contact. Lord Justice Nicholson's direction that Lord Justice Campbell should preside at the adoption order hearing was made precisely in order to ensure that the Trust made those efforts. It cannot be said, therefore, that the domestic courts allowed N to be freed for adoption without proper regard for the fact that her interests, and those of the applicants, were best served by post-adoption contact.

88. Finally, the efforts of the domestic courts to ensure that the Trust found suitable prospective adopters also means that the Court should attach less weight to the applicants' submissions that first, they could not be criticised for not consenting to an adoption when that adoption might have put an end to any prospect of rehabilitation and second, they were justified in refusing to consent to the order without proper guarantees that contact would be maintained. As to the first submission, it is in the very nature of adoption that no real prospects for rehabilitation or family reunification exist and that it is instead in the child's best interests that she be placed permanently in a new family. Article 8 does not require that domestic authorities make endless attempts at family reunification; it only requires that they take all the necessary steps that can reasonably be demanded to facilitate the reunion of the child and his or her parents (*Pini and Others v. Romania*, nos. 78028/01 and 78030/01, § 155, ECHR 2004-V (extracts)). Equally, the Court has observed that, when a considerable period of time has passed since a child was originally taken into public care, the interest of a child not to have his or her *de facto* family situation changed again may override the interests of the parents to have their family reunited (see, *mutatis mutandis*, *K. and T. v. Finland*, cited above, § 155; *Hofmann v. Germany* (dec.), no. 66516/01, 28 August 2007). Similar considerations must also apply when a child has been taken from his or her parents. As to the second submission, had the position of the Trust not changed in the course of the proceedings, and had the domestic courts not clearly expressed their preference for post-adoption contact, the Court might have seen greater force in the applicants' submission that they were acting reasonably in refusing to agree to adoption. However, the manner in which the freeing proceedings evolved demonstrates to the Court's satisfaction that, once the domestic courts had concluded that adoption was in N's best interests, they were also entitled to conclude that any reasonable parent who paid regard to their child's welfare would have consented to the adoption. That conclusion was well within the margin of appreciation that domestic courts enjoy in such cases.

89. For the foregoing reasons, the Court concludes that the reasons given by the domestic courts for the freeing order were relevant and sufficient. The freeing order was therefore a proportionate interference with the applicants' Article 8 rights.«

Menneskerettighedsdomstolens dom af 13. marts 2012 i sagen Y.C. mod United Kingdom (nr. 4547/10) angik et barn, der som 7-årigt blev tvangsfjernet, hvorefter myndighederne indledte en adoptionssag. Barnet blev anbragt hos den familie, der skulle adoptere barnet, og samværet med de biologiske forældre blev afbrudt. Menneskerettighedsdomstolen fandt, at der ikke forelå nogen krænkelse af artikel 8. Vedrørende baggrunden for den nationale domstols afslag på samvær efter adoptionen fremgår det af dommen:

»B. *The domestic proceedings*

...

5. *Subsequent events*

...

91. On 5 May 2010 the applicant made an application to the court for contact with K. pursuant to section 26(3) of the 2002 Act (see paragraph 102 below). This was refused on 16 September 2010. No court decision has been submitted to the Court but it appears that there were ongoing concerns about the level of the parents' separation. In a statement to the court the social worker said that K. was forming a positive attachment to his prospective adopter and that he had unhappy memories of his life with his parents. In her professional opinion direct contact would undoubtedly cause K. stress and anxiety which would impact on the stability of his placement. The guardian filed a report along similar lines. It is unclear whether the applicant sought leave to appeal.«

Menneskerettighedsdomstolen udtalte i sin begrundelse for, at der ikke forelå en krænkelse, bl.a.:

»2. *The Court's assessment*

...

a. *General principles*

...

134. The Court reiterates that in cases concerning the placing of a child for adoption, which entails the permanent severance of family ties, the best interests of the child are paramount (see Johansen v. Norway, 7 August 1996, § 78, Reports of Judgments and Decisions

1587

1996-III; Kearns v. France, no. 35991/04, § 79, 10 January 2008; and R. and H., cited above, §§ 73 and 81). In identifying the child's best interests in a particular case, two considerations must be borne in mind: first, it is in the child's best interests that his ties with his family be maintained except in cases where the family has proved particularly unfit; and second, it is in the child's best interests to ensure his development in a safe and secure environment (see Neulinger and Shuruk, cited above, § 136; and R. and H., cited above, §§ 73-74). It is clear from the foregoing that family ties may only be severed in very exceptional circumstances and that everything must be done to preserve personal relations and, where appropriate, to »rebuild« the family (see Neulinger and Shuruk, cited above, § 136; and R. and H., cited above, § 73). It is not enough to show that a child could be placed in a more beneficial environment for his upbringing (see K and T., cited above, § 173; and T.S. and D.S., cited above). However, where the maintenance of family ties would harm the child's health and development, a parent is not entitled under Article 8 to insist that such ties be maintained (see Neulinger and Shuruk, cited above, § 136; and R. and H., cited above, § 73).

...

b. *Application of the general principles to the facts of the case*

...

146. ... While, as the Court has explained above, it is in a child's best interests that his family ties be maintained where possible, it is clear that in K.'s case this was out-weighed by the need to ensure his development in a safe and secure environment...«

Menneskerettighedsdomstolens dom af 30. november 2017 i sagen Strand Lobben m.fl. mod Norge (nr. 37283/13) angik bortadoption af et spædbarn. Moderen og barnet blev efter fødslen placeret på en familieinstitution, men barnet blev tvangsfjernet efter ca. 3 uger, idet moderen efter institutionens opfattelse ikke var i stand til at varetage omsorgen for barnet og derved bragte det i livsfare. Moderen fik efterfølgende samvær 6 gange 2 timer om året. Samværet blev senere udvidet, men da det forløb dårligt, fandt myndighederne, at samværet var til skade for barnet. Da barnet var ca. 3 år, blev der truffet beslutning om, at plejeforældrene skulle adoptere barnet. Menneskerettighedsdomstolen fandt med stemmerne 4-3, at der ikke forelå en krænkelse af artikel 8. I dommen, der endnu ikke er endelig, idet den ved beslutning af 9. april 2018 er henvist til Menneskerettighedsdomstolens Storkammer, udtaler flertallet bl.a.:

»2. *The Court's assessment*

...

(b) *Proportionality*

(i) *General principles*

104. The margin of appreciation so to be accorded to the competent national authorities will vary in the light of the nature of the issues and the seriousness of the interests at stake, such as, on the one hand, the importance of protecting a child in a situation which is assessed as seriously threatening his or her health or development and, on the other hand, the aim to reunite the family as soon as circumstances permit. When a considerable period of time has passed since the child was originally taken into public care, the interest of a child not to have his or her de facto family situation changed again may override the interests of the parents to have their family reunited. The Court thus recognises that the authorities enjoy a wide margin of appreciation in assessing the necessity of taking a child into care. However, a stricter scrutiny is called for in respect of any further limitations, such as restrictions placed by the authorities on parental rights of access, and of any legal safeguards designed to secure an effective protection of the right of parents and children to respect for their family life. Such further limitations entail the danger that the family relations between the parents and a young child are effectively curtailed (see K. and T. v. Finland, cited above, § 155).

...

106. In cases where the authorities have decided to replace a foster home arrangement with a more far-reaching measure, such as deprivation of parental responsibilities and authorisation of adoption, with the consequence that the applicants' legal ties with the child have been broken, the Court will still apply its case-law according to which »such measures should only be applied in exceptional circumstances and could only be justified if they were motivated by an overriding requirement pertaining to the child's best interests« (see, for example, Johansen, cited above, § 78, and Aune, cited above, § 66). It should also be reiterated that in Gnahoré v. France, no. 40031/98, § 59, ECHR 2000 IX; see also Görgülü v. Germany, no. 74969/01, § 48, 26 February 2004), the Court held:

»it is clear that it is equally in the child's interest for its ties with its family to be maintained, except in cases where the family has proved particularly unfit, since severing those ties means cutting a child off from its roots. It follows that the interest of the child dictates that family ties may only be severed in very exceptional circumstances and that everything must be done to preserve personal relations and, if and when appropriate, to 'rebuild' the family.«

107. As to the decision-making process under Article 8, what has to be determined is whether, having regard to the particular circumstances of the case and notably the serious nature of the decisions to be taken, the parents have been involved in the decision-making

1588

process, seen as a whole, to a degree sufficient to provide them with the requisite protection of their interests and have been able fully to present their case. Thus it is incumbent upon the Court to ascertain whether the domestic courts conducted an in-depth examination of the entire family situation and of a whole series of factors, in particular of a factual, emotional, psychological, material and medical nature, and made a balanced and reasonable assessment of the respective interests of each person, with a constant concern for determining what would be the best solution for the child. In practice, there is likely to be a degree of overlap in this respect with the need for relevant and sufficient reasons to justify a measure in respect of the care of a child (see, *inter alia*, *Y.C. v. the United Kingdom*, cited above, § 138).

108. Where children are involved, their best interests must be taken into account. The Court reiterates that there is a broad consensus, including in international law, in support of the idea that in all decisions concerning children, their best interests are of paramount importance (see, among other authorities, *Neulinger and Shuruk v. Switzerland* [GC], no. 41615/07, § 135, ECHR 2010). Indeed, the Court has emphasised that in cases involving the care of children and contact restrictions, the child's interest must come before all other considerations (see *Jovanovic v. Sweden*, no. 10592/12, § 77, 22 October 2015, and *Gnahoré*, cited above, § 59).

109. The best interests of the child dictate, on the one hand, that the child's ties with its family must be maintained, except in cases where the family has proved particularly unfit. On the other hand, it is clearly also in the child's interest to ensure its development in a sound environment, and a parent cannot be entitled under Article 8 of the Convention to have such measures taken as would harm the child's health and development (see, among many other authorities, *Neulinger and Shuruk*, cited above, § 136). When a »considerable period of time« has passed since the child was first placed in care, the child's interest in not undergoing further *de facto* changes to its family situation may prevail over the parents' interest in seeing the family reunited (see *K. and T. v. Finland*, § 155, cited at paragraph 104 above, and, for instance, *Kutzner*, cited above, § 67). It is also recalled that, in *R. and H. v. the United Kingdom*, no. 35348/06, § 88, 31 May 2011, the Court held:

»... it is in the very nature of adoption that no real prospects for rehabilitation or family reunification exist and that it is instead in the child's best interests that she be placed permanently in a new family. Article 8 does not require that domestic authorities make endless attempts at family reunification; it only requires that they take all the necessary steps that can reasonably be demanded to facilitate the reunion of the child and his or her parents (*Pini and Others v. Romania*, nos. 78028/01 and 78030/01, § 155, ECHR 2004 V (extracts)). Equally, the Court has observed that, when a considerable period of time has passed since a child was originally taken into public care, the interest of a child not to have his or her *de facto* family situation changed again may override the interests of the parents to have their family reunited (see, *mutatis mutandis*, *K. and T. v. Finland*, cited above, § 155; *Hofmann v. Germany* (dec.), no. 66516/01, 28 August 2007). Similar considerations must also apply when a child has been taken from his or her parents.«

110. In determining whether the reasons for the impugned measures were relevant and sufficient for the purpose of paragraph 2 of Article 8 of the Convention, the Court will have regard to the fact

that perceptions as to the appropriateness of intervention by public authorities in the care of children vary from one Contracting State to another, depending on such factors as traditions relating to the role of the family and to State intervention in family affairs and the availability of resources for public measures in this particular area. However, consideration of what is in the best interests of the child is in every case of crucial importance. Moreover, it must be borne in mind that the national authorities have the benefit of direct contact with all the persons concerned, often at the very stage when care measures are being envisaged or immediately after their implementation. It follows from these considerations that the Court's task is not to substitute itself for the domestic authorities in the exercise of their responsibilities for the regulation of the care of children and the rights of parents whose children have been taken into local authority care, but rather to review under the Convention the decisions taken by those authorities in the exercise of their power of appreciation (see, for example, *K. and T. v. Finland*, cited above, § 154).

...

(ii) Application of those principles to the present case

...

(y) *The decision to remove the first applicant's parental authority and to authorise the adoption*

...

122. Authorising the adoption meant that X would lose his legal ties to his biological mother. In that respect, the City Court took account, however, of how, despite the first three weeks with the first applicant and the many subsequent contact sessions, X had not bonded psychologically with the first applicant, despite having been told that she was his biological mother (see paragraph 58 above). Moreover, the City Court emphasised that X was three and a half years old at the time of the decision to authorise adoption and had lived in his foster home since he was three weeks old. His

1589

fundamental attachment in the social and psychological sense was to his foster parents (see paragraph 57 above)

123. In essence, the above remarks show that the City Court found that the social ties between X and the first applicant were very limited. The Court has previously held that a finding to that effect had to have implications for the degree of protection that ought to be afforded to the applicant's right to respect for her family life under paragraph 1 of Article 8 when assessing the necessity of the interference under paragraph 2 (see *Aune*, cited above § 69, with further references to, *inter alia*, *Johansen v. Norway* (dec.), cited above). In the instant case, the City Court also emphasised that if the adoption were not authorised, it was in any event envisaged that X's placement in foster care would be long-term (see paragraph 57 above and also *Aune*, cited above, §§ 70-71).

124. As to the specific issue of contact between X and the first applicant, the Court has observed that the City Court did not fix any such legal rights, nor was it competent to do so (see paragraph 61 above). The adoption thus implied that the first applicant and X no longer had any legal rights to access each other. The City Court took into account, however, that although the established access arrangements had been far from successful, the foster parents were nevertheless willing to let X contact the first applicant if he so wished (see paragraph 59 above). In the Court's view, it is less certain what may be inferred from the foster parents »openness to continued contact« in the present case compared to in that of *Aune*, cited above, §§ 74-78. The Court still considers that it was not an irrelevant matter.

...

129. Against the above background, the Court observes that the City Court was faced with the difficult and sensitive task of striking a fair balance between the relevant competing interests in a complex case. It was clearly guided by the interests of X, notably his particular need for security in his foster-home environment, given his psychological vulnerability. Taking also into account the City Court's conclusion that there had been no positive development in the first applicant's competence in contact situations throughout the three years in which she had had rights of access (see paragraph 51 above); that the decision-making process was fair (see paragraph 112 above), and having regard to the fact that the domestic authorities had the benefit of direct contact with all the persons concerned (see paragraph 110 above), the Court is satisfied that there were such exceptional circumstances in the present case as could justify the measures in question and that they were motivated by an overriding requirement pertaining to X's best interests (see paragraphs 106 and 119 above).

(iii) Conclusion as to merits

130. In light of the foregoing (see, in particular, paragraphs 112, 117 and 129 above), there has been no violation of Article 8 of the Convention.«

Mindretallet, som fandt, at der var sket en krænkelse af artikel 8, udtalte bl.a.:

»IV. Whether in the present case the standards established in the case-law were met?

17. In our view, it has not been demonstrated in the instant case that the relevant standards in relation to adoption have been met.

18. As a preliminary point, it is stated in the majority judgment that it is not for the Court to assess whether there were relevant and sufficient reasons for placing X in care first as an emergency measure and subsequently for a longer period. While this is, strictly speaking, true (the first applicant's complaint relates to the child's adoption), it cannot be forgotten that those decisions fed inexorably into the decisions leading to adoption, created the passage of time so detrimental to the reunification of a family unit, influenced the assessment over time of the child's best interests and, crucially, placed the first applicant in a position which was inevitably in conflict with that of the authorities which had ordered and maintained the placement and with the foster parents, whose interest lay in promoting the relationship with the child with a view ultimately to adopting him. It is not our purpose, in this dissent, to call into question the decisions of the domestic authorities regarding placement given the evidence that the first applicant, particularly as the aforementioned conflict spiralled, had difficulty placing the interests, experience and perceptions of the child above her own loss. However, it is not possible to ignore the sequence of events which preceded and led to the adoption and in the context of which that conflict appeared to grow. As the general principles outlined above clearly state, a care order should be regarded as a temporary measure to be discontinued as soon as possible where circumstances permit and States have a positive duty to facilitate reunification.

19. As regards the deprivation of the first applicant's parental responsibility with a view to authorising adoption, the majority judgment endorses the City Court decision of 22 February 2012 according to which there were »particularly weighty reasons« to allow the latter (§ 120 of the majority judgment). Those reasons emerge in the majority judgment as follows:

20. Firstly, the fundamental and psychological attachment of X to his foster parents given the length of time spent with them and the lack of psychological attachment to his mother despite the many contact sessions is considered important (§ 122 of the majority judgment). Relying on *Aune v. Norway*, the majority held that

those limited social ties between biological mother and child »had to have implications for the

1590

degree of protection that ought to be afforded to the first applicant's right to respect for her family life« (§ 123 of the majority judgment).

21. Although the adoption meant that the first applicant and X no longer had any legal rights to access each other, the majority pointed secondly to the City Court's reference to the willingness of the foster parent's »to let X contact the first applicant if he so wished« (§§ 59 and 124 of the majority judgment). For the majority, this did not correspond to the guaranteed access at issue in *Aune*, where no violation of Article 8 in an adoption context had been found. However, the willingness of the foster parents is nevertheless considered either a relevant or a sufficient reason in the instant case.

22. Thirdly, throughout the decisions of the domestic authorities and the majority judgment, X's vulnerability is referred to. In the Board's decision of 2011 authorising adoption, it is stated that the Board »finds it reasonable to assume that X is a particularly vulnerable child« (§ 43 of the majority judgment).

The child welfare authorities, in their opposition to the first applicant's appeal against the adoption report him as being a vulnerable child (*ibid*, § 46), a description also used by the City Court (*ibid*, §§ 49 and 57). The majority judgment refers to these sources and concludes that the City Court was guided by the interests of X, notably his particular need for security in the foster-home environment given his »psychological vulnerability« (*ibid*, §§ 125 and 129).

23. Finally, the tension and conflict during contact sessions between the first applicant, the authorities and the foster mother and the child's reaction to the latter, which were relied on by the domestic authorities to extend the placement in care, are also relied on to justify deprivation of parental responsibilities and adoption. Once again relying on *Aune*, adoption was seen as a means to counter such risks of latent conflict.

24. Given the legal and social effects of adoption, its irreversibility and the exceptional circumstances standard announced in the Court's case-law and ostensibly adhered to in the instant case, do these factors suffice? In addition, are there other factors absent from the majority's assessment given the material in the case file?

(1) As regards the lack of social and/or psychological ties between the biological mother and the child, while the former was clearly at least partly responsible for the quality of the contact sessions which took place, a mother who has been deprived of access to her child, aged three weeks, albeit for legitimate reasons, is held solely responsible for the inevitable decrease and even degradation in their social ties. Norwegian access rights are notably restrictive and limited access rights have a particularly detrimental impact in the first weeks, months and years of life. By April 2010, the first applicant's contact rights had been reduced to four two-hour visits per year. In addition, reliance on *Aune v. Norway* is relevant only to a certain extent and should have been very clearly qualified in our view. In that case the child who was later the subject of adoption proceedings aged 12 years had been placed in care aged six months following serious physical and psychological abuse which had culminated in a brain haemorrhage. His parents, both drug users, continued to abuse drugs after his placement. His biological mother frequently failed to attend contact sessions and disappeared entirely for one year. In contrast, while there is no doubt that the first applicant neglected her child in the first weeks of its life, it is difficult not to see very fundamental differences between the factual matrix in *Aune*, where some of the legal principles applied by the majority in this case were developed, and the actions of the first applicant and her extended family since X was first removed from their care.

(2) It is undisputed that the adoption put an end to the legal ties between the biological mother and the child and the access rights of both. It therefore seems extraordinary that the foster parents' willingness to contemplate contact »if the child so wished« is factored into the legal assessment given that this willingness had no legally binding force and that the child in question was aged three and a half years at the relevant time. Reference is made to the provision in Norwegian law for a form of open adoption but there is no discussion of the need for the formal consent of the adoptive parents to such an arrangement or their ability to withdraw it. Aune is once again relied on, this time to highlight a fundamental difference between the two cases - in Aune contact had been guaranteed and willingness proved. However, this difference is dismissed as not relevant.«

Anbringender

B har supplerende anført bl.a., at bortadoptionen er i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, FN's Børnekonventions artikel 9 og FN's Handicapkonventions artikel 23.

Det følger af praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, at medlemsstaterne ved adoption uden samtykke ikke har samme skønsmargin - som ved anbringelse uden for hjemmet - til at vurdere, om indgrebet er nødvendigt. Bortadoptionen er unødvendig, og Statsforvaltningen har ved sin afgørelse handlet uden for den skønsmargin, der tilkommer den efter Menneskerettighedskonventionens artikel 8.

Myndighederne har ved deres tilrettelæggelse af sagsbehandlingen forsøgt at sikre, at betingelserne for bortadoption ville blive opfyldt. Dette ved at tvangsfjerne barnet kort tid efter fødslen og herefter først etablere

1591

samvær med forældrene efter ca. et halvt år, hvorved relationen mellem barnet og forældrene reelt blev afbrudt. En sådan bevidst tilrettelæggelse af sagsbehandlingen med henblik på at sikre, at betingelserne for bortadoption blev opfyldt, er ulovlig.

Menneskerettighedskonventionens artikel 8 skal fortolkes i lyset af FN's Børnekonventions artikel 9, hvorefter myndighederne er forpligtet til at opretholde en regelmæssig, personlig forbindelse mellem barnet og forældrene fra fødslen og fremefter. Statsforvaltningens undladelse heraf er en krænkelse af såvel Menneskerettighedskonventionens artikel 8 som Børnekonventionens artikel 9.

Den omstændighed, at der - efter at der er truffet beslutning om bortadoption uden samtykke - efter forældreansvarslovens § 20 a i princippet er mulighed for at etablere samvær mellem barnet og de oprindelige forældre, er uden betydning for lovligheden af Statsforvaltningens afgørelse, idet spørgsmålet om samvær ikke som et vilkår eller på anden måde indgår ved afgørelsen af, om der er grundlag for bortadoption uden samtykke efter adoptionslovens § 9, stk. 2 og 3. Forældreansvarslovens § 20 a giver i øvrigt ikke de oprindelige forældre nogen ret til samvær, da samvær efter bestemmelsen alene tillades »i helt særlige tilfælde«.

Statsforvaltningen har på trods af, at bevillingen om bortadoption blev givet den 19. juni 2018, endnu ikke taget stilling til, om der kan etableres samvær i medfør af forældreansvarslovens § 20 a.

Menneskerettighedskonventionens artikel 8 skal endvidere fortolkes i lyset af FN's Handicapkonventions artikel 23, hvorefter medlemsstaterne er forpligtet til om muligt at sikre handicappede personer retten til at udøve et familieliv med relevant støtte. Denne forpligtelse har Statsforvaltningen ikke iagttaget i tilstrækkelig omfang ved som sket alene at yde støtte under samvær og ved at tildele en støtteperson efter servicelovens § 54, stk. 1. Han er dermed i strid med Handicapkonventionens artikel 23 blevet adskilt fra barnet på grund af sit handicap.

A har supplerende anført bl.a., at bortadoptionen er i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, idet båndet mellem forældre og børn alene i ekstremt exceptionelle tilfælde og under tvingende hensyn kan brydes. Sådanne helt exceptionelle omstændigheder foreligger ikke.

Sagsbehandlingen har været præget af, at myndighederne stedse har arbejdet for, at barnet skulle bortadopter. Dette ved først at afbryde og efterfølgende at minimere samværet samt ved at gennemføre tvangsadoptionen, inden Højesteret har haft lejlighed til at tage stilling til lovligheden af Statsforvaltningens afgørelse af 25. april 2017 om bortadoption. En sådan tilrettelæggelse af sagsbehandlingen med henblik på at skabe rammerne for bortadoption er ulovlig.

Statsforvaltningen har på trods af, at bevillingen om bortadoption blev givet den 19. juni 2018, endnu ikke taget stilling til, om der kan etableres samvær med barnet.

Statsforvaltningen har supplerende anført bl.a., at afgørelsen af 25. april 2017 om adoption ikke er i strid med hverken Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, FN's Børnekonvention eller FN's Handicapkonvention.

Det krav, som er etableret i praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol vedrørende Menneskerettighedskonventionens artikel 8, hvorefter der skal foreligge helt exceptionelle omstændigheder, før der kan ske adoption uden samtykke, er opfyldt, idet begge biologiske forældre varigt er ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, og idet adoption under hensyn til kontinuiteten og stabiliteten er bedst for barnet.

Barnets bedste kan ikke konkret tilgodeses i tilstrækkelig grad ved en tvangsmæssig anbringelse efter serviceloven. En tvangsmæssig anbringelse vil indebære, at barnet vil blive placeret hos en plejefamilie, der mod betaling skal sørge for hende, og som vil kunne opsige plejeforholdet. Barnet vil således ikke få mulighed for at udvikle grundlæggende familiemæssige relationer, som er af afgørende betydning for hendes trivsel og udvikling.

De familiemæssige relationer, som A og B ville kunne tilbyde i forbindelse med samvær, særligt henset til deres muligheder for følelsesmæssigt at tilgodeses barnets behov, er utilstrækkelige. Hertil kommer, at en hjemgivelse af barnet må anses for at være helt urealistisk.

Ved vurderingen af, om adoptionen er i overensstemmelse med Menneskerettighedskonventionen, skal det i øvrigt tillægges betydning, at adoptionen ikke nødvendigvis medfører, at kontakten mellem A og B og barnet ophører, jf. forældreansvarslovens § 20 a om adgang til samvær efter bortadoption. Statsforvaltningen har endnu ikke truffet afgørelse herom.

Indgrebet er på baggrund af det anførte både nødvendigt og proportionalt og dermed ikke i strid med Menneskerettighedskonventionens artikel 8.

Der foreligger af samme grunde ikke nogen krænkelse af FN's Børnekonvention, der bestemmer, at børn kan adskilles fra deres forældre og kontakt afbrydes, når det er nødvendigt af hensyn til barnets tarv.

Handicapkonventionens artikel 23 forpligter deltagerstaterne til at støtte forældre, så de kan udfylde deres forælderrolle, og sikre, at forældre med handicap ikke får frataget deres forældremyndighed udelukkende med henvisning til deres handicap. Bestemmelsen indebærer imidlertid ikke en forpligtelse til at afprøve eller forsøge at afprøve støtteforanstaltninger, når det i det hele er urealistisk, at foranstaltninger skulle kunne sætte forældrene i stand til at udfylde deres forælderrolle. B er

1592

blevet tilbudt den støtte, som er relevant set i forhold til hans massive vanskeligheder, og bortadoptionen indebærer således ikke en krænkelse af Handicapkonventionens artikel 23.

Barnet og adoptanterne har tilsluttet sig det, som Statsforvaltningen har anført.

Højesterets begrundelse og resultat

Denne sag angår, om Statsforvaltningens afgørelse af 25. april 2017 om frigivelse til adoption af barnet, som dengang hed C, og dermed den adoption, som efter landsrettens dom blev gennemført ved bevilling af 19. juni 2018, skal ophæves.

Efter adoptionslovens § 9, stk. 2, kan adoption i særlige tilfælde meddeles uden forældrenes samtykke, hvis væsentlige hensyn til, hvad der er bedst for barnet, taler for det. Efter § 9, stk. 3, kan adoption efter stk. 2 meddeles, hvis betingelserne i servicelovens § 58, stk. 1, nr. 1 eller 2, for anbringelse af barnet uden for hjemmet er opfyldt, og det er sandsynliggjort, at forældrene varigt er ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, og at adoption af hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i barnets opvækst vil være bedst for barnet.

Ved lov nr. 530 af 29. april 2015 blev kriterierne for adoption uden samtykke i adoptionsloven § 9, stk. 3, ændret. Efter lovændringen er det ikke længere en betingelse for adoption uden samtykke, at forældrene ikke vil være i stand til at spille en positiv rolle for barnet i forbindelse med samvær. Af lovens forarbejder fremgår, at denne ændring betyder, at barnets eventuelle samvær eller anden kontakt med forældrene ikke i sig selv vil være til hinder for at gennemføre en adoption, der anses for at være til gavn for barnet. Det er anført, at i en situation, hvor forældrene ikke vil komme til at kunne varetage omsorgen for barnet, men hvor forældrene måske i nogen grad formår at gennemføre samvær med barnet, eventuelt med professionel støtte, vil barnets behov for stabilitet og kontinuitet i opvæksten bedst kunne tilgodeses gennem en adoption.

Lovændringen indebar endvidere, at det ikke skal være »godtgjort«, at forældrenes manglende forældreevne er varig, men »sandsynliggjort«. Det fremgår af forarbejderne, at begrundelsen for ændringen var, at kravet om, at det skulle være godtgjort, at forældrene varigt er uden forældreevne, unødigt komplicerede anvendelsen af adoption som den rigtige indsats for udsatte børn. Formålet med ændringen fra »godtgjort« til »sandsynliggjort« var således at fjerne en barriere i forhold til at anvende adoption uden samtykke i tilfælde, hvor der reelt ikke er udsigt til, at forældrene kommer til at kunne varetage omsorgen for barnet, og dette er sandsynliggjort, men hvor det ikke kan dokumenteres endegyldigt, at forældrene varigt er uden forældreevne. Forarbejderne beskriver endvidere en række situationer, hvor betingelserne i § 9, stk. 3, kan være opfyldt. Højesteret finder, at det kan udledes af denne beskrivelse, at der skal være en høj grad af sandsynlighed for, at forældrene uanset støtteforanstaltninger ikke vil blive i stand til at varetage omsorgen for barnet.

Af de grunde, som landsretten har anført, tiltræder Højesteret, at der er en høj grad af sandsynlighed for, at A og B uanset støtteforanstaltninger varigt er ude af stand til at varetage omsorgen for deres barn, og at væsentlige hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i hendes opvækst indebærer, at adoption er bedst for hende. Af de samme grunde er betingelserne for at anbringe hende uden for hjemmet i medfør af servicelovens § 58, stk. 1, nr. 1, opfyldt. Højesteret tiltræder derfor, at betingelserne for adoption uden samtykke efter adoptionslovens § 9, stk. 2 og 3, er opfyldt.

Adoptionslovens regler om adoption uden samtykke skal dog fortolkes i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 om ret til familieliv, og adoption kan

således kun ske, hvis det er foreneligt med konventionen. Spørgsmålet er herefter, om beslutningen om adoption er forenelig med konventionen.

Det følger af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis, at bortadoption af et barn uden forældrenes samtykke kan være forenelig med konventionen, men at dette forudsætter, at der er tale om helt særlige omstændigheder (»exceptional circumstances«), og at adoptionen er begrundet i tungtvejende hensyn til barnets bedste (»an overriding requirement pertaining to the child's best interests«). Det fremgår af flere afgørelser fra Menneskerettighedsdomstolen, at Domstolen i sin proportionalitetsvurdering har lagt vægt på, at adoptionen i den konkrete sag ikke fuldstændigt afskar relationen mellem barnet og dets oprindelige slægt, idet der også efter adoptionen måtte formodes at være kontakt (»post adoption contact«) mellem barnet og den oprindelige slægt. Det er ifølge disse afgørelser ikke en betingelse, at samvær eller anden kontakt indgår som et vilkår for beslutningen om frigivelse til adoption, eller at der på tidspunktet for denne beslutning er sikkerhed for, at der vil være samvær eller anden kontakt efter adoptionen, jf. herved dom af 31. maj 2011 i sagen R og H mod United Kingdom (nr. 35348/06), præmis 87 og 89, og dom af 28. oktober 2010 i sagen Aune mod Norge (nr. 52502/07), præmis 75-79. I de nævnte sager lagde Domstolen imidlertid i den første sag til grund, at myndighederne gjorde alt for at sikre, at adoptionen skete til adoptanter, der var indstillet på fortsat samvær mellem barnet og de oprindelige forældre, og i den sidste sag lagde den til grund, at et hidtil velfungerende samvær ville fortsætte. Menneskerettighedsdomstolen har endvidere i dom af 30. november 2017 i sagen Strand Lobben m.fl. mod Norge (nr. 37283/13), præmis

1593

124, udtalt, at spørgsmålet om kontakt efter adoptionen ikke er irrelevant (»not an irrelevant matter«). Sagen verserer nu ved Menneskerettighedsdomstolens Storkammer.

Som anført finder Højesteret, at det med en høj grad af sandsynlighed må antages, at A og B varigt er ude af stand til at varetage omsorgen for deres fælles barn, og at de heller ikke med støtteforanstaltninger vil kunne blive i stand til dette. Alternativet til adoption vil derfor være, at barnet med en høj grad af sandsynlighed vil skulle tilbringe hele sin barndom hos en professionel plejefamilie med den usikkerhed, dette indebærer, bl.a. med hensyn til, at plejeforholdet kan blive opsagt.

Højesteret finder derfor, at der foreligger sådanne helt særlige omstændigheder og tungtvejende hensyn til barnets bedste, at adoption uden samtykke som udgangspunkt er forenelig med Menneskerettighedskonventionens artikel 8.

Spørgsmålet er, hvilken betydning det skal tillægges, at A og B fra få timer efter fødslen den X. september 2016 og frem til den 1. marts 2017 ikke fik samvær med barnet, og at der endnu ikke er taget stilling til spørgsmålet om samvær eller anden kontakt efter forældreansvarslovens § 20 a, efter at det hidtidige samvær bortfaldt som følge af adoptionsbevillingen af 19. juni 2018.

For så vidt angår spørgsmålet om samvær inden adoptionen bemærkes, at Ankestyrelsen ved afgørelse af 14. december 2016 fastslog, at det ikke var nødvendigt af hensyn til barnets sundhed og udvikling, at forældrene ikke havde samvær. Kommunen traf herefter afgørelse om samvær, og det første samvær fandt sted den 1. marts 2017.

Adoptionen er begrundet i, at A og B er vurderet varigt at være ude af stand til at varetage omsorgen for deres barn, og Højesteret finder intet grundlag for at antage, at det manglende samvær i barnets første måneder har haft betydning for denne vurdering. Højesteret finder derfor, at tilsidesættelsen af deres ret til samvær i

denne periode ikke kan føre til, at der ved bortadoptionen af barnet er sket en krænkelse af Menneskerettighedskonventionen.

For så vidt angår betydningen af, at A og B's samvær med barnet ophørte ved adoptionen, og at Statsforvaltningen endnu ikke har truffet afgørelse herom, bemærker Højesteret, at der først kan træffes afgørelse om en anmodning efter forældreansvarslovens § 20 a om samvær eller anden form for kontakt, når adoptionen er gennemført. Højesteret bemærker herved yderligere, at det som anført ovenfor ikke kan udledes af Menneskerettighedsdomstolens praksis, at samvær eller anden kontakt skal indgå som et vilkår for adoptionen, eller at der på tidspunktet for adoptionen skal være sikkerhed for, at der vil være samvær eller kontakt efter adoptionen. Samtidig fremgår det dog af Domstolens praksis, at spørgsmålet om kontakt mellem barnet og dets oprindelige slægt kan indgå i proportionalitetsvurderingen ved afgørelsen af, om en adoption uden samtykke er forenelig med artikel 8. Højesteret finder på den baggrund, at det i almindelighed må kræves, at afgørelsen af, om der efter adoptionen skal være samvær eller kontakt mellem de biologiske forældre og barnet, træffes i så nær tidsmæssig tilknytning til adoptionen som muligt.

Ved vurderingen efter forældreansvarslovens § 20 a af, om betingelserne for at træffe bestemmelse om samvær eller anden form for kontakt er opfyldt, finder Højesteret, at bestemmelsen må fortolkes i overensstemmelse med Menneskerettighedskonventionen. Der skal således tages hensyn til, at Menneskerettighedsdomstolen i flere afgørelser om adoption uden samtykke har tillagt det betydning, at adoptionen ikke fuldstændigt afskar relationen mellem barnet og dets oprindelige slægt. Højesteret finder derfor, at det næppe vil være i overensstemmelse med konventionen, hvis samvær eller anden kontakt efter forældreansvarslovens § 20 a kun er en mulighed »i helt særlige tilfælde«. Afgørelsen skal i alle tilfælde træffes under hensyntagen til, hvad der er bedst for barnet. Det må således ved afgørelsen om samvær indgå, om det bl.a. i lyset af forløbet af et samvær forud for adoptionen kan antages, at forældrene, eventuelt med støtte, vil kunne spille en positiv rolle for barnet i forbindelse med samvær eller anden kontakt, herunder ved at barnet får mulighed for at kende sine rødder, muligt gennem et samvær, der er mere begrænset end før adoptionen.

Statsforvaltningen bør så hurtigt, som det er muligt, træffe afgørelse efter forældreansvarslovens § 20 a, om det er bedst for barnet, at hun fortsat skal have samvær eller anden kontakt med A og B.

Sammenfattende finder Højesteret, at adoptionen uden samtykke ikke udgør en krænkelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 8.

For så vidt angår forholdet til FN's Børnekonvention og FN's Handicapkonvention bemærker Højesteret, at afgørelsen om adoption ikke er begrundet i B's handicap, men i hans og A's manglende evne til at varetage omsorgen for deres barn. Som anført finder Højesteret, at det med en høj grad af sandsynlighed må antages, at de uanset støtteforanstaltninger varigt vil være ude af stand til at varetage omsorgen for deres barn. Herefter, og da beslutningen om adoption er truffet ud fra hensynet til barnets bedste, finder Højesteret, at afgørelsen om adoption uden samtykke er i overensstemmelse med FN's Børnekonvention, og at den ikke er i strid med FN's Handicapkonvention.

Højesteret stadfæster herefter dommen.

Thi kendes for ret

Landsrettens dom stadfæstes.

1594

Ingen part skal betale sagsomkostninger til nogen anden part eller til statskassen.